

DE ÆLDSTE LED AF SLÆGTEN WICHMAND

AF

ALFRED LARSEN

Nedenstaaende Afhandling er et Forsøg paa at give udførlige Biografier af den adelige Slægt Wichfeld's tre borgerlige Ahner: BERTEL WICHMAND, død mellem 1617 og 1625; HANS WICHMAND, død 1685 og BERTEL WICHMAND, død 1732.

Endvidere er disses Børn medtaget i Afhandlingen, da Optegnelserne om disse mulig kan tjene som Grundlag for en Udarbejdelse af en Stamtavle over den borgerlige Slægt Wichmand. De Oplysninger, der er vedføjede om disse Børn, maa dog kun betragtes som mere spredte Optegnelser, idet der ikke er foretaget nogen dybtgaaende Undersøgelse vedrørende Børnene.

Slægtens Oprindelse taber sig foreløbig i det uviste, selv om det synes at være en nordtysk Slægt. Navnet Wichmand træffes i Hamborg i det 16. Aarhundrede, og i København og Rønne i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede¹, men selv om Fornavnene kan tyde paa Slægtsskab med den her behandlede Slægt, er det ikke lykkedes at paavise Forbindelsen.

I

BERTEL WICHMAND

Hvor og hvornaar han er født kan desværre ikke opklares nu, da de Arkivalier som mulig kunde give Løsningen – St. Knuds Gildes Arkiv, Odense Kirkebøger og Odense Borgerskabs Protokol – ikke mere eksisterer.

Mulig er han kommen til Odense fra Tyskland. Odense havde i hvert Fald i sin store Handelstid – Slutningen af det 16. Aarhundrede – en Indvandring af Handelsmænd fra Holland og Tyskland, der her grundlagde store Handelshuse. Blandt disse Indvandrede kan nævnes WILLUM LUCASSEN og CHRISTEN LEE fra Holland, AMMERS-

BACH fra Leipzig, HERMAN HAHNE fra Lübeck og HANS NIELSEN KØLENBRUNN, den senere saa bekendte Borgmester².

Der findes dog ogsaa den Mulighed, at Bertel Wichmand er født i Odense. Et halvt Aarhundrede før hans Tid findes nemlig – i et Skifte i Odense Raadstuearkiv – nævnt en ANNE BERTELSDATTER WICHMAND³. Hun havde været gift med en Raadmand i Odense HANS DINESEN, som den 6. Februar 1556 holdt Skifte efter hende, i Anledning af sit forestaaende Ægteskab med KARIN KLAUSDATTER⁴.

Sammenstillingen af Navnene Bertelsdatter og Wichmand kan, sammen med den Omstændighed, at Anne sikkert er død i en forholdsvis ung Alder, give Plads for Muligheden af, at hun er Faster til den her behandlede Bertel Wichmand. Til Gunst for denne Antagelse kan det tjene, at der i Slutningen af det 17. Aarhundrede levede adskillige Personer med Navnet Wichmand i Odense, og disse er afgjort ikke Børn af nogen i denne Afhandling nævnte⁵.

Af Aktstykker vedrørende Bertel Wichmand er der desværre kun bevaret eet eneste, nemlig Skiftet efter ham. Den efterfølgende Fremstilling af hans Liv er derfor i alt væsentligt baseret paa dette Dokument⁶.

Bertel Wichmand begyndte sin Handelsvirksomhed i Odense i Aarene omkring 1600, og bosatte sig paa Fisketorvet (Nr. 9)². Han giftede sig før 1610 med KAREN LETT, og kom derved ind i Odenses Patricierfamilier. Karen Lett var nemlig Datter af Borgmester JACOB LETT, og en Søster til hende, INGER⁷, var gift med Sognepræsten ved Albani Kirke MADS JENSEN MIDDELFART, der senere blev Biskop i Lund.

Efter alt at dømme var hans Handel overvejende baseret paa Manufakturvarer. Varerne importerede han fra Amsterdam og Hamborg, og det synes, som om han, foruden at drive Handel for egen Regning, tillige har drevet, hvad vi i vore Dage vilde kalde a meta Forretninger, eller at han tog Varer i Konsignation. Skiftet beretter nemlig, at tre Købmænd i Amsterdam og seks Handlende i Hamborg havde henholdsvis 1288 og 921 Rdlr. til Gode i Boet efter „Haandskrifter som *ikke* forrentes“, og endvidere findes i Skiftet en Post, der lyder: „Interesse af den Gæld til Amsterdam og Hamborg er 120 Rdlr.“

Det var ingen ringe Handel Bertel Wichmand drev, og hans Krambod har budt paa et efter den Tids Forhold stort Udvalg. Da det muligt – netop i denne Tid – kan interessere at se, hvad hin Tids Kvinder havde at vrage imellem, naar de gik paa Indkøb hos Bertel

Wichmand, skal her nævnes i Sammendrag, hvad Skiftet beretter om hans Varelager⁸.

Af Klæde fandtes der brandgult, staalgraat, alm. graat, „fast“ brunt og „fint“ brunt, grønt og endelig sort i to Kvaliteter, Spansk Klæde og rødt „Packlacken“. „Caffa“ (Tøj med lodden Vrang) fandtes i to Kvaliteter sort og i grønstribet og brandgult stribet. „Cartech“ (klædeagtigt Stof) førtes i blaat og gult. „Cammelot“ (damaskvævet Tøj) havde han i sort, brunt, rødt og sølvglinsende grønt. „Groffgrøn“ (Grosgrein) i farvet og „blaat i rødt“. „Saien“ (fint uldent Stof) førtes i grønt blomstret og brunt blomstret. Endvidere fandtes der brunt „Sarge“ (Serge), blaat „Mackej“ (blommet uldent Tøj med skruede Blomster), „Offuerkicher“ (fint femskaftet Stof) og „Buren Kaff“ (uægte Fløjl?). Foruden almindelig Taft fandtes ogsaa sort „Armesin“ (tynd Taft). Af uldne Stoffer fandtes endvidere „Kirsej“ og sort „Borat“.

Af Lærred førtes der kødfarvet, farvet „Firtraad“, „Hollandsk“, „Bommes“ og „Sardugh“ (halvt linned, halvt uldent). „Smalkens“ (tyndt Stof af Lærred, Floret eller Silke, indvævet med Guld og Sølv) fandtes i hvidt og farvet blomstret. Fra Leyden havde han hvidt Silketøj, og „Prolsagt“ (blomstret Tøj) førtes i Silke og Uld. Gardiner var selvfølgelig ogsaa paa Lager.

Af Smaating fandtes Silkebaand i farvet og „grønt Floret“ (Navnet stammer fra de indvævede Figurer), farvede Lidsesnøre, farvede Galloner, farvede „Skrue Snor“, brune Silkesnøre med Sølv, og blaa med Guld. Af Fryndser fandtes sorte og farvede. Virkelig smukke har Hosebaandene af Sølv og Silke sikkert været, men de kostede ogsaa 7 Dlr. Parret. Fløjlsborter fandtes i glatte, broderede og blomstrede, og almindelige Borter i glatte, blomstrede og „wrigne“ (snoede). Grove Uldbaand manglede ikke, og i Knapper var der følgende Udvalg: store Kappe Knapper, sorte og farvede Silkeknapper, og Guld og Sølv Knapper. Som et Kuriosum kan nævnes, at Varelageret ogsaa omfattede 2 Dusin Kort à 24 Sk. Alt i alt, som man ser, et Udvalg vore Dages Damer vilde glædes ved at staa overfor.

Det var ikke almindeligt i hine Tider, at Købmændene specialiserede sig, men netop i Odense maatte der være store Muligheder for, at en velforsynet Klædehandel kunde trives. Adelens Pragtudfoldelse kulminerede netop i disse Aar før Kong Christian IV's Krige ruinerede Landet. Den talrige fyenske Adel, hvoraf mange havde Ejendomme i Odense, har sikkert været gode Kunder hos Bertel Wichmand.

I Skiftet efter ham træffer vi da ogsaa adskillige Adelige som Debitorer, blandt hvilke kan nævnes: EILER HØEG till Dalund⁹ (55 Rdlr.), Jomfru ANNE GJØE¹⁰ (16 Rdlr.), CHRISTEN NORMAND¹¹ (8 $\frac{1}{2}$ Rdlr.), Fru SIDSEL HØEG til Fjellebro¹² (3 $\frac{1}{2}$ Rdlr.), Fru INGE-BORG SKEEL¹³ (8 Rdlr.), Fru KAREN s. JOHAN FRIIS¹⁴ (150 Rdlr.), Frue SOPHIE KAAS, RUBECH PORSSES¹⁵ (3 $\frac{1}{2}$ Rdlr.), FALCK GJØE til Hvidkilde¹⁶ (7 Rdlr.), HANS MARCKDANNER¹⁷ (3 $\frac{1}{2}$ Rdlr.), Fru JYTTE BILD¹⁸ (8 Rdlr.), KNUD ULFELD¹⁹ (96 Rdlr.), Fru ANNE BILLE i Sjøland²⁰ (22 Rdlr.), Jomfru SIBILLE GIØE²¹ (60 Rdlr.), Jomfru KAREN ULFELD²² (12 Rdlr.), Fru RIBORG BROCKENHUUS²³ (4 $\frac{1}{2}$ Rdlr.) og STEEN BILLE paa Skovsgaard²⁴ (20 Rdlr.).

Blandt de borgerlige Skyldnere kan nævnes Herr SØREN HEGE-LUND²⁵ (12 Rdlr.), M. JÜRGEN latinsk Skolemester²⁶ (3 $\frac{1}{2}$ Rdlr.), CHRISTOFFER NIELSEN, Foged paa Dalund (6 Rdlr.), HANS LAURSEN, Skolemester paa Klostret²⁷ (16 Rdlr.), MAREN s. Herr HANS'es i Klinte²⁸ (15 Rdlr.) og Herr JENS i Lunde²⁹ (6 Rdlr.).

At Bertel Wichmands Forretning trivedes godt, og at han selv opnaede en anset Position i Byen er uden for al Tvivl. Hans Stilling og hans Giftermaal med Borgmesterens Datter gjorde ham egentlig selvskreven til en Plads i Raadet. Naar han desuagtet alligevel ikke blev Raadmand, ligger det nær at antage, at han selv ikke ønskede det, at han har hørt til den Type Mennesker, der har nok i sin Forretning og sit Hjem.

Bertel Wichmand blev efterhaanden en velhavende Mand. Ved sin Død ejede han Gaarden paa Fisketorvet (Nr. 9), som han selv beboede (vurderet til 600 Rdlr.), en anden Gaard (300 Rdlr.), tre Vaaninger (200, 100 og 100 Rdlr.), tre Boder ved Bækken (tilsammen 200 Rdlr.) og en Have samme Sted. Den maa have haft en anselig Størrelse, da den er vurderet til 200 Rdlr.

Foruden Ejendommene har han ogsaa haft Formue tilovers, som han satte paa Rente. Mod „Haandskrift“ har han saaledes 280 Rdlr. til Gode hos Herr JØRGEN URNE³⁰, 500 Rdlr. hos HENRICH LANGE til Ryegaard³¹, 120 Rdlr. hos Fru BIRGITTE s. JACOB ULFELDT'S³², 149 $\frac{1}{2}$ hos FALK LYKKE i Skaane³³, 400 Rdlr. hos CLAUD BROCKENHUUS³⁴, 42 $\frac{1}{2}$ Rdlr. hos Fru LISBETH HØEG ERIK KAASES³⁵ og 39 $\frac{1}{2}$ Rdlr. hos Jomfru MARGRETHE ASCHERSLEBEN³⁶.

Det har desværre vist sig umuligt at finde Tidspunktet for Bertel Wichmands Død. I Sct. Knuds Kirkes Regnskabsbog for 1616–25 nævnes han ikke, og Regnskaberne for Vor Frue og Sct. Hans Kirker

samt for Katedralskolen er ikke bevaret for denne Tid. Mulig er han død i Aaret 1622, for JENS BIRCHEROD noterer i sin Dagbog ved KAREN LETTS Død i 1679: „anno viduitatis 57“³⁷, men med Sikkerhed kan kun siges, at han levede endnu i Efteraaret 1616 (hans yngste Søn blev født i Februar 1617), og han er i hvert Fald død før 1625 (Karen Lett nævnes da som „s. Bertel Wichmands“) ³⁸.

Som ovenfor nævnt ægtede Bertel Wichmand før 1610 KAREN LETT, der var født Onsdagen den 14. September 1580 i Odense ³⁶ som Datter af Borgmester JACOB LETT (død 19. August 1622) og MARINA JØRGENSEDDATTER (død 5. September 1603) ⁴.

Karen Lett havde tidligere været gift med Niels . . . , om hvem intet vides, og havde med ham i hvert Fald tre Børn:

1. JACOB NIELSEN, der i 1635 var Forpagter (?) paa Brolykke ³⁹.
2. MAREN NIELSDATTER, gift 1° 15. Oktober 1626 med LUDVIG MICHELSEN (TISDORPH), Sognepræst i Sorø, senere ved Vor Frue Kirke i Odense; født i Februar 1595 i Raa-Ager, død 22. September 1643 i Odense ⁴⁰. Gift 2° 1643 med Eftermanden, NIELS PEDERSEN BRUUN, født 1611 i Nykøbing F., død 12. August 1670 i Odense ⁴¹. Hun levede endnu 12. Januar 1680 ⁴². (Se iøvrigt om hende Personahist. Tidsskr. 6 R. II, 53-55.)
3. BODIL NIELSDATTER, død ugift før 10. Oktober 1636 ³⁹.

Adskillige Tegn tyder paa, at Karen Lett var en overordentlig energisk og handlekraftig Kvinde. Ved Mandens Død gav hun ikke op, men førte ufortrødent Forretningen videre. Heldigvis var Midlerne hertil til Stede. Hun blev ved Rostjeneste-Taksationen 1625 sat efter 19 Tdr. Hartkorn ³⁸.

Karen Lett førte sikkert Handelen med Energi; hun var i hvert Fald ikke bange for ogsaa at prøve Export-Handelens Vilkaar. Den 21. Juni 1628 fik hun Bevilling til at udføre 30 Læster Malt og Korn til Lübeck eller Holland mod til Gengæld at indføre Salt, Humle, Speceri, Krudt og „anden Landsens Fornødenheder“ ⁴³.

Og som hun søgte at betrygge Familien økonomisk, saaledes arbejdede hun ogsaa paa andre Omraader for at skaffe sine Børn Fremgang. Datteren Maren Nielsdatter var som nævnt blevet gift med Sognepræsten i Sorø Hans Michelsen (Tisdorph). Karen Lett syntes ikke, at dette Kald var stort nok, saa da Sognepræsten ved Vor Frue Kirke i Odense, POUL ANDERSEN MEDELBYE, døde den 9. Maj 1632, øjnede hun en Chance for at faa sin Svigersøn forflyttet hertil. Hos Karen Lett synes Handling at følge hurtigt efter Tanke.

Hun var paa denne Tid paa Rejse i Jylland, og næppe er hun vendt hjem, før hun den 27. Maj selv opsøgte Biskoppen over Fyen, HANS MIKKELSEN, for hos ham at opnaa Svigersønnens Udnævnelse⁴⁴. Dette lykkedes da ogsaa for hende, og den 18. Juni blev Ludvig Michelsen kaldet til Sognepræst ved Vor Frue Kirke i Odense.

Den yngste Søn Bertel holdt hun til Studierne, og da han i 1639 ønskede at studere ved udenlandske Universiteter, ansøgte hun Kongen om et Rejsestipendium for ham. Kongen oversendte Ansøgningen – med sin anbefaling – til Universitetet den 5. Februar 1639⁴⁵.

Var Karen Lett energisk og dygtig, saa vidste hun ogsaa nok selv, hvad hun var værd. Paa den Tid hendes Datter Anne skulde giftes, var Regeringen begyndt at dæmme op for Tidens Pragtlyst ved, gennem strenge Paabud, at sætte skarpe Grænser for al Overdaadighed ved Familiefester. At Karen Lett har anset saadanne Paabud for rimelige, naar de gjaldt andre, er vel muligt; men naar *hendes* Datter skulde fejre Bryllup, skulde det sandelig være med Manér. Følgelig søgte hun om Dispensation. Hun fik virkelig ogsaa den 23. December 1632 Tilladelse til „at indbyde flere til sin Datters Bryllup end Forordningen fastsætter, og skænke Vin, dog uden Overflødighed⁴⁶.

Karen Letts Dygtighed og Virketrang har sikkert gjort hende selvraadig. Lyst til at give Tøjlerne fra sig har hun saavist ikke haft, og især har hun absolut ikke haft Lyst til at skifte med Børnene. Noget Skifte efter hendes første Mand Niels findes ikke nu, men det synes som om Børnene af dette Ægteskab først efterhaanden har faaet deres Arvepart udbetalt.

Skiftet efter hendes anden Mand Bertel Wichmand trak ogsaa ud. Allerede den 27. November 1626 gav LUDVIG MICHELSEN, Grydestøber og Kirkeværge HANS JENSEN i Odense⁴⁷ – han boede ligesom Karen Lett paa Fisketorvet – Fuldmagt til at give Karen Lett Afkald for sig og Hustru Maren Nielsdatter³⁹. (Hun har dog ikke faaet Arven udbetalt, thi Ludvig Michelsen havde i 1636, 400 Rdlr. til Gode i Bertel Wichmands Bo paa „Haandskrift“⁴⁸.)

Den 3. August 1633 fik samme Hans Jensen Fuldmagt fra Sønnen Jacob Nielsen³⁹, og 13. August samme Aar fra Svigersønnen Erik Jørgensen³⁹.

Skiftet efter Bertel Wichmand blev dog først holdt i 1636, altsaa mindst elleve Aar efter hans Død.

Boets Aktiver var da:

De ovennævnte Ejendomme	1700 Rdlr.		
Sølv	61 Sldlr.		8 Sk.
Kobber	113 -	2 Mk.	4 -
Tin	69 -	2 -	
Sengeklæder, Bænkehynder o. l.	187 -	3 -	
Linklæder	131 -		
Møbler	72 -	3 -	8 -
Varelager	720 -	3 -	
Tilgodehavender	1932 Rdlr.	3 -	11 -
	Ialt . . .	4533 Rdlr.	2 Mk. 12 Sk.
Passiver: Gæld (heri ovenn. Varegæld) . . .	3200 -		18 -
Boets Beholdning: . . .	1333 Rdlr.	1 Ort.	8 Sk.

Børnenes Andel blev saaledes 666 Rdlr. 2 Ort. 16 Sk., hvilket i Sletmønt er 1000 Dlr. Da som nævnt Børnene af første Ægteskab allerede havde faaet deres Arvedele, og Datteren Anne ligeledes, blev der til hver af de fire Sønner 250 Sldlr. Efter Aftale skulde Karen Lett yde hver af dem 200 Sldlr. og en Seng til 50 Dlr.

Op nu kommer der en Tilføjelse i Skiftet, som viser det smukke Sammenhold mellem Brødrene og deres Moder: „Och eftersom hidintill ringe Bekostning er giordt paa Bertell Wichmand, imoed huis paa de andre hans Sødschinde er anvent, da haffuer Moderenn bemeldte Karen s. Bertell Wichmandtz, efter de andre Sydschindz Begiering, anloffuit at wille holde hannem med nøttøftig Underholdning till sin Studering i Kiøbenhaffn paa tho Aars Tiid, och dermed forschrefne Patrimonium at bliffue hoes Moderen uden Rennte, indtill enhuer sit ehr fornødenn, och hun dennem for wiidere Kraff at friholde, och de hinde for samme Arf at quiteere.“ Hermed slutter Skiftet, for hvilket Afkald blev givet den 10. Oktober 1636³⁹.

Om Karen Lett er ophørt med Forretningen, samtidig med at hun skiftede med Børnene vides ikke, men da hun paa dette Tidspunkt er 56 Aar gammel, kan der jo nok være Rimelighed herfor. Hun blev dog boende i Forretningsejendommen paa Fisketorvet, hvor hun boede endnu i 1654⁴⁸.

1656 fik hun – som Borgmesterdatter – et Legat paa 2 Rdlr.⁴. Heraf kan man dog ikke slutte, at hun har haft Trang dertil. Magistratsmedlemmerne var nemlig indgaet paa at støtte hinandens efterladte med de Legater, de raadede over. Disse var dog yderst smaa.

De strænge Tider for Landet, og for Odense i Særdeleshed, som Svenskekrigene bevirkede, gjorde ogsaa Ende paa Karen Letts Velstand. Da hun 99 Aar gammel døde i Odense den 20. December 1679³⁷, var hendes økonomiske Tilstand saa ringe, at der fra nogle af Arvingernes Side var Tale om at fragaa Arv og Gæld. Dette afværgede de efterlevende Sønner Jørgen og Hans dog ved – skønt selv fattige – sammen med Søsteren Maren Nielsdatter at afgive følgende smukke sønlige Erklæring paa Odense Byting den 26. Januar 1680⁴²:

„Saasom ugierne fornemis, at endel af voris kiere Suogere schall hafue i sinde efter voris gamle och høyaldere salig Moder Karen Jørgensdatter Lett, sl. Bertel Wichmans Efterlefuersche, at ville fragaa Arf og Gield, daa saasom endeel af os underschrefne hafuer efter voris sl. Fader voris Arfschab at fordere, saavelsom hvis andet den sl. Matrone kunde enhver af os, enten ved Regenschab eller i andere Maader schyldig verret, da paa det saadan Arff och Gieldtz Fragaelse ey schie schall efter voris salig alderne Moder, och voris høyærede kiere Suogere befrygter sig for den Tilkrauff vi der kunde hafue, saa lofuer wi och wore Arfuinger os tilforpligter, at alt hvis Tilkrauff vi efter voris sl. Moder kunde hafue at fordere det at verre hermed for os och vore Arfuinger casset dog nar alle voris Medarfuinger . . . afstaar ald deris Tilkrauf efter voris sal. Moder, daa med di Wilkor iligemaader afstaar wij ald forbemelte vor Tilkrauf efter voris sl. Moder.“

Karen Lett er muligvis blevet begravet den 18. Januar 1680, thi i Brandts Kirkebogsuddrag findes under denne Dato: „begravet Karen Johan Wichmands i Sct. Knuds Kirkegaard.“ At der staar JOHAN Wichmands, er forsaavidt ikke mærkeligere, end at der i den ovenfor citerede Erklæring staar KAREN JØRGENDATTER Lett; man maa huske, at hun var næsten 100 Aar gammel, da hun døde.

Slægten havde bredt sig stærkt i hendes lange Levetid, og hun var, som Jens Bircherod skriver i sin Dagbog: „førend hun døde, Moder, Farmoder, Mormoder, Oldemoder og Old-Oldemoder af 137 Børn og blant dennem mange fornemme Stands-Personer, baade gejstlige og verdslige.“³⁷

I kort Resume tegner sig da Billedet af Bertel Wichmand som en vindskibelig Mand, der havde nok i sin Familie og sin Forretning, og derfor overfor Eftertiden er stillet i Skygge af sin Hustru Karen Lett, der handlekraftig og myndig holdt sammen paa Familien, og førte den frem til en anset Position, og for hvem Børnenes Hengivenhed lyser ud af den ovenfor citerede Erklæring.

Bertel Wichmands Børn med Karen Lett.

1. **NIELS (Nicolai) WICHMAND**⁵⁰ blev født den 20. Maj 1610 i Odense. Efter at være blevet Student fra Odense 1633 drog han til Udlandet. 1/9 1636 blev han immatr. ved Universitetet i Frankfurt⁵¹, hvor han studerede Medicin. 26/4 1638 blev han immatr. i Leyden, hvor han efter et Ophold andet Steds igen blev immatr. 19/3 1642, og hvor han blev Dr. med. samme Aar. 1643 var han i Spanien, og fra 1644 praktiserede han som Læge i København. 16/3 1644 blev han Kirurg ved Flaaden, hvilken Stilling han beholdt til 28/2 1648. 5/12 1646 blev han tillige Medikus ved Børnehuset. 1/7 1653 til 1/2 1654 og igen i 1657 var han atter Medikus ved Flaaden. 1653 fik han et Kanonikat i Lund, og da Universitetet der blev oprettet, blev han 29/1 1668 udnævnt til Prof. med. ved dette. Han var til Stede ved Universitetets Indvielse, men døde allerede en Maanedes Tid efter, den 2. Marts 1668. Han var gift med **CATHRINE PLUM**, der var Datter af Professor i København **CLAUS PLUM** og **MARIA WINSTRUP**⁵².
2. **HANS WICHMAND** (se nedenfor).
3. **JØRGEN WICHMAND** var først Skriver, og 1650 var han Ridefoged paa Sct. Hans Kloster ved Odense⁵³. Derefter drev han Handel i Odense, og blev – før 4/1 1669⁵⁴ – Raadmand, en Stilling han beholdt til sin Død.

Han boede i sin Gaard i Vestergade (Nr. 32–36)², men da denne nedbrændte, sammen med nogle andre Ejendomme, 7/10 1665⁵⁵, synes det, som om han har købt en Gaard i Overgade (Nr. 18–20) og er flyttet hertil. I hvert Fald boede hans Enke her i 1683, og Gaarden vurderedes da til 500 Rdlr.⁵⁶

I December 1666 havde han og den bekendte Landsdommer **JENS LASSEN**⁸⁹ et opbyggeligt Møde i Bispens **NIELS BANGS** Hus. Om dette Møde beretter Jørgen Wichmand i en Klage til Odense Byting:⁵⁷ „Efftersom jeg vnderskreffne i afftes er offverfalden aff landsdommer Jens Lassen oc hans Broder **NIELS LASSEN** etc. udi Bispens Huus, huor de mig haffver tillføyet blaa oc blodige Skader paa mine Øyne, mund oc ellers i ansictet oc hoffvedet, miste calot oc hat, stødt, slaget oc draget mig i haaret, att jeg forvden de Skader i ansict och hoffvet finder mig ilde ved helbred, dett jeg icke vell kand vride eller vende mig selff for Smerte oc væ, lyser oc klager derfor for vold oc alle huis lovmaal der paa kand føris oc følgis, saavel oc om samme Skader kand beskade mit lifff

inden aar oc dag, oc fuldmact giffver nærværende CLAUS DREYER denne min Klage att fremlegge. Actum Odense den 10. December Anno 1666.“

Jørgen Wichmand erhvervede sig en betydelig Formue ved sin Handel. Da han 1661 skiftede efter sin første Hustru⁵⁸, ejede han sin Gaard i Vestergade (vurderet til 1200 Sldr.), tre Boder ved Bækken og ud til Skulkenborgstræde med en Have dertil (150 Sldr., meget fordærvet og forfalden) (det er muligvis de samme tre Boder og Have som nævnes i Skiftet efter hans Fader), en Løkke, som kaldes Sortebrødre Løkke, med Hauger ved Kræmmerhuset med Tilliggende (450 Dlr.) samt af Jordegods, Rettighed i en Gaard i Taagerud i Vigerslev Sogn (Bankegaard) til et Beløb af 661 Rdlr. 4¹/₂ Mk. Blandt Debitorerne var hans Brødre Doctor NIELS WICHMAND i Lund (170 Rdlr.) og Magister BERTEL WICHMAND (400 Rdlr.). Blandt Creditorerne var Svogeren sl. ERICH JØRGENSENS Bo (300 Rdlr.) og Svogeren Dr. med CHRISTOPHER PEDERSEN BALSLEV i Odense⁵⁹ (50 Rdlr.). Af Sølv ejede han for ikke mindre end 1200 Rdlr., og hele Boets Formue blev opgjort til 9222 Rdlr.

Men Krigene, og de daarlige Aar derefter, gjorde sammen med hans Ejendoms Brand et betydeligt Skaar i Velstanden. Endnu i 1668 har han ikke faaet genopbygget sin Gaard paa Vestergade efter Branden i 1665 (efter By Vedtægten skulde en Gaard være genopbygget senest tre Aar efter en Brand) og Kongen bevilger ham da 4/1 1669 yderligere Udsættelse⁶⁰. Da Jørgen Wichmand ogsaa havde klaget over sin Skatteansættelse, beordrer Kongen samtidig udnævnt uvildige Skønsmænd. Hans økonomiske Tilstand synes at være blevet stadig ringere, ved hans Død var saaledes alt Guld og Sølvtøjet pantsat. Til Deling blev der i Boet efter ham 885 Rdlr.⁶¹

Jørgen Wichmand døde i København den 27. Maj 1680, hvorhen han var taget paa Forretningsrejse⁶². Den 31. Maj blev der givet Bevilling til at overføre hans Lig til Odense⁶³, og den 11. Juni blev han begravet i Sct. Knuds Kirke⁶⁴.

Jørgen Wichmand var først – før 1658⁶⁴ – gift med INGEBORG PEDERSDATTER, der blev begravet den 3. August 1660 i Sct. Knuds Kirke i Odense⁶⁴. Hun var Datter af Stiftsskriver i Odense PETER RASMUSSEN og KAREN BRUUN. Hendes Broder var Medicus i Odense CHRISTOPHER PEDERSEN BALSLEV⁵⁸.

Anden Gang giftede han sig den 2. Februar 1662 i Odense

(Sct. Knuds Kirke) med METTE KNUDSDATTER BLANCHENBORG⁶⁴, en Datter af KNUD JACOBSEN BLANCHENBORG, Borgmester i Odense, og hans anden Hustru METTE CLEMENS DATTER⁶⁵.

Børn: 1. med Ingeborg Pedersdatter:

- a. BERTEL WICHMAND, begravet 29. Marts 1668 i Odense (Sct. Knud)⁶⁴.
 - b. HENNING WICHMAND, død før 1680^{58 og 61}.
 - c. MAREN WICHMAND⁶⁵, død 1721. Gift 1° den 3. August 1673⁶⁶ i Odense med Sognepræst til Egense NIELS PEDERSEN, død 15. Juli 1684⁶⁷ (han var gift 1° MAREN NIELSDATTER BASSE). Gift 2° med Eftermanden AXEL CHRISTENSEN ZEUTHEN, død 31. Maj 1721⁶⁷.
 - d. KAREN WICHMAND, døbt den 9. Marts 1659 i Odense (Sct. Knud)⁶⁴, død før 1719. Gift den 5. November 1679 i Odense (Sct. Knud)⁶⁴ med Sognepræst til Flemløse HANS LAURITSEN, født 1647 i Odense, død 14. November 1719⁶⁸.
2. med METTE KNUDSDATTER BLANCHENBORG:
- e. INGEBORG WICHMAND, døbt den 30. November 1662 i Odense (Sct. Knud)⁶⁴. Gift den 5. April 1682 i Odense⁶⁴ (Sct. Knud) „mod sin Vilje“⁶⁵ med Fændrik JOHANNES PHILIPPUS MOOR VON WALDT ved de münsterske Tropper. Han var en „katolsk Adelsmand“⁶⁵, der indtraadte i dansk Krigstjeneste i April 1681, hvor han blev Fændrik i fyenske Infanteri Regiment. Han blev Secondløjtnant 1683 og var Premierløjtnant fra 1690 til 29. Marts 1698. Hans Fødsels- og Dødsaar er ikke kendt⁶⁹.
 - f. KNUD WICHMAND, døbt den 16. December 1664 i Odense (Sct. Knud), begravet den 13. Juni 1665 samme Sted⁶⁴.
 - g. METTE WICHMAND, døbt den 11. November 1668 i Odense (Sct. Knud)⁶⁴, gift den 26. September eller den 3. Oktober 1702 i Odense med Sognepræst til Allesø-Brobry CHRISTIAN ANDERSEN BRUUN, der døde i Oktober 1705⁷⁰.
4. ANNA WICHMAND blev født i Odense omkring Aaret 1613. Den 10. Marts 1633 blev hun i Odense gift med Købmand og Raadmand i Odense ERICH JØRGENSEN. Hendes Moder Karen Lett holdt Brylluppet, og som ovenfor nævnt fik hun den 23. December 1632 Bevilling til at indbyde flere Gæster end ellers tilladt, samt til at udskænke Vin⁴⁶. (Alene heraf ses det, at den Dato 21/11 1632, som Bloch i sin „Fyens Gejstligheds Historie“ II, 315 nævner som deres Bryllupsdag, er urigtig.)

Deres Bryllupsvers – dateret 10. Marts 1633 – der var skrevet

af hendes Broder Bertel, er endnu bevarede⁷¹. Allerede den 13. August samme Aar gav Erich Jørgensen, paa sin Hustrus Vegne, Afkald for Arven efter Bertel Wichmand³⁹.

Erich Jørgensen var født 1596 i Angel, og blev en velhavende Mand ved sin Handel i Odense. Han blev begravet den 13. September 1659 i Odense⁷².

Anna Wichmand døde 1642⁷³, efter at have født sin Mand mindst seks Børn. Skiftet efter hende blev holdt 1644⁷⁴, og paa dette Tidspunkt ejede Erich Jørgensen foruden sin Gaard i Nørregade (vurderet til 2500 Dlr.), en Have og to Boder udenfor Møllebro (Maglebro) (300 Dlr.), to Boder ved Pjentebro (150 Dlr.), en Have udenfor Nørreport (450 Dlr.), en Have udenfor Vesterport (200 Dlr.), en liden Have bag sal. Hans Jensens Hus (150 Dlr.), en Gaard i Kerteminde og fire Boder (450 Dlr.), en Bondegaard i Melby (581 Dlr. 1 Mk.) og Fjerdeparten af et Skib (693 Dlr. 3 Mk.). Samtlige disse Ejendomme var vurderet til 5475 Slettedaler. Boets visse Formue blev opgjort til 35.000 Dlr., og de uvisse Tilgodehavender til 12.300 Dlr. Som man vil se, en ret betydelig Formue.

Erich Jørgensen giftede sig for anden Gang omkring Aaret 1644 med ANNA MATHISDATTER, der var eneste Datter af Raadmand i Odense MATHIAS DIDERICHSEN og ANNA HANSDATTER. Hun døde 1655⁷³.

Der er ingen Gravskrift bevaret efter Erich Jørgensen, og Bircherod beretter i sin Familiehistorie (Fol. 407) følgende om Grunden hertil:

„Det vides om disse hans tvende Hustruer, at han selv gerne havde vildet have sit Epitaphium satt i S. Knuds Kirke i Odense med portraiter efter de tiiders maade, men som dend første hustrue Anna Bertelsdaatter Wichmand min mormoders moder var meget smuk, og dend anden som var hendes stifmoder, var meget hesselig, saa vilde dend sidste aldrig tillade at deres portraiter maatte staae sammen, hvorover og ingen Epitaphium blev satt i kirken . . .“
Anna Wichmands og Erich Jørgensens Børn:

- a. JØRGEN ERICHSEN, død efter Moderen 1642 og før Skiftet 1644⁷⁴.
- b. BERTEL ERICHSEN, der rejste til Udlandet. Om ham henvises til Personalhist. Tidsskr. 6. R. II, 50-52.
- c. MARGRETE ERICHSDATTER, født 17. Juli 1634 i Odense, død 11. September 1693 i Odense. Gift 1° 23. Oktober 1653 i Odense med MOGENS MULE, født 19. Juli 1610, død 19. Oktober 1680.

Han boede i Odense, og levede af sine Penge. Gift 2° 25. Januar 1682 med Lektor i Theologi i Odense ELIAS NAUR, født i Naur den 17. eller den 27. Februar 1650, død Kristi Himmelfartsdag 1728 i Odense⁷⁵.

d. ELISABETH (Ellitzebett) ERICHSDATTER, begravet 16. November 1691 i Odense, Sct. Knuds Kirke. Gift med Sognepræst til Lumby, RASMUS SVITZER, død 20. November 1686⁷⁶.

e. SUSANNE ERICHSDATTER, død 1706. Gift med Købmand i Odense JACOB ANDERSEN SVITZER, død 1684 „som ved Ildebrand mistede, hvad de havde“⁷⁷.

f. METTE ERICHSDATTER, født den 9. April 1639 i Odense, død 1729. Gift 1° den 3. September 1657 med Sognepræst til Nørrebroby HENNING CHRISTENSEN ACHTON, født 1613, død 7. December 1677. Gift 2° 21. September 1680 med Eftermanden CLAUS MICHELSEN MULE, født 27. Marts 1649 i Nørrebroby, død 9. December 1712⁷⁸.

5. BERTEL WICHMAND⁷⁹ blev født den 4. Februar 1617 i Odense. Han blev Student fra Odense 1638. 1639 søgte hans Moder Kongen om et Rejsestipendium for ham, „da han agtede at lægge sig efter Matematik“. Kongen anbefalede Ansøgningen til Universitetet 5. Februar 1639⁴⁵, saa han har sikkert faaet det.

I hvert Fald blev han den 17. September 1641 immatr. ved Universitetet i Leyden som stud. lit.⁸⁰

Efter sin Hjemkomst opholdt han sig i Aarene 1644-45 hos OTTO BRAHE paa Næsbyholm, hvor han i disse Aar udviklede sig som Digter. (Se herom Bricka XVIII, 527-28 og Ehrencron-Müller IX, 67, hvor Fortegnelse over hans Skrifter findes.)

Den 20. Maj 1645 blev han Magister ved Københavns Universitet⁸¹, og 1650 blev han personlig Capellan med Successionsret i Særslev. 1652 blev han Sognepræst samme Sted, og 28. Marts 1661 blev han udnævnt til Herredsprovst i Skovby Herred⁸².

Sin Ungdoms Interesse for Naturvidenskaberne svigtede han ikke som Præst. Han omtales som en ivrig Alkymist, og mulig er det jo, at saadanne Forsøg har været Grund til Præstegaardens Brand 1654. Held med de alkymistiske Forsøg har han dog ikke haft, hans økonomiske Tilstand var og blev daarlig.

1660 – otte Aar efter at han blev Sognepræst – maa Kongen skrive til Lensmand og Bisp⁸³ om igen at forsøge at faa ordnet Mellemværendet mellem Bertel Wichmand og Formandens Enke BIRTE⁸⁴.

1661 skyldte han sin Broder Jørgen 400 Rdlr.⁵⁸

1664 ansøger han Kongen om at faa udbetalt Arv efter sin Hustrus Morbroder HANS MATHISEN, som var forsvundet i Udlandet. 1665 blev Ansøgningen fornyet⁵⁵. Om den har hjulpet denne Gang vides ikke, men da han døde den 10. Januar 1665, maatte Enken fragaa Arv og Gæld efter ham.

Bertel Wichmand var gift to Gange. Første Gang ægtede han den 23. Maj 1652 MAGDALENE Efter hendes Død ægtede han den 17. Juni 1660 ANNA ERICHSDATTER, en Datter af hans Svoger Raadmand ERICH JØRGENSEN og dennes anden Hustru ANNA MATHISDATTER⁵⁶.

Anna Erichsdatter var født den 17. Oktober 1646 i Odense, og var saaledes knap femten Aar gammel da hun blev gift⁵⁶. Efter Bertel Wichmands Død kom hun i Huset hos Biskoppen NIELS BANG i Odense⁵⁶, og blev den 9. September 1666 i Odense gift med dennes Søn HANS BANG, der efterfulgte Bertel Wichmand som Sognepræst i Sørslev. Bryllupet synes at være blevet fejret med stor Festivitas⁵⁷.

Ogsaa denne Mand overlevede hun, og døde den 19. August 1726 i Odense⁵⁸. Hun blev begravet i Sørslev Kirke. Bircherod beretter i sin Familiehistorie (Fol. 416) om hende: „ . . . at hun var mere raffineret end hendes Mænd, og derfor blev hun kaldet Hun Provsten . . . “

Hendes Navn har tidligere været anset for at have været Anna Erichsdatter Hvilchen (bl. a. hos Wiberg 3, 251), men Wad har paavist („Fra Fyens Fortid“ 1, 116) at dette skyldes en puhsig Fejlæsning af hendes Gravskrift i Sørslev Kirke. Indskriften lyder saaledes: „Æreminde over Mag. Bertel Wichmand, Sognepræst i Sørslef og Provst i Schoubye Herred, som døde 1665 d. 10. Januarij i sit Alders 49. Aar, og efterloed sin hierteelschende Hustrue Anna Erichsdatter,

Hvilchen

H. Hans Bang Nielsen, Sognepræst til Stædet og Prowst over Schoubye Herred lefvede siden med i et kierligt Ægteschab 30 Aar “

Dansk Biografisk Lexicon XXV, 507 har desværre stadig denne Fejl. Samme Sted berettes ogsaa, at Bertel Wichmands Morfader var en Brodersøn af Digteren ERASMUS LÆTUS, hvad Wad ogsaa har paavist er urigtigt. („Fra Fyens Fortid 1, 38-45“.)

Begge Bertel Wichmands Ægteskaber var barnløse.

II

HANS WICHMAND

Det er fristende, naar man betragter Levevilkaarene for Hans Wichmands Generation, da at drage Sammenligning med vor Tid.

Ligesom vor Barndom faldt i Opgangsaarene før den første Verdenskrig, og vor Manddom i Efterkrigstidens Depressionsaar og nu under den anden Verdenskrig, saaledes var ogsaa hint Tidsrum en urolig og trang Tid for Danmark.

Fra omkring Aaret 1550 havde Danmark haft en økonomisk Opgangstid, hvor Priserne Aar for Aar steg jævnt, og Velstanden voksede. Kalmarkrigen 1611-13 bragte nok Forstyrrelse i Samfundet, men først Kong Chr. IV's Deltagelse 1625-29 i Trediveaarskrigen bragte Armoden ind over Landet. Fra denne Tid af væltede Ulykkerne ind over Befolkningen og Landet. Torstensonkrigen 1643-45, det store Prisdald paa vore Udførselsvarer, som tog sin Begyndelse omkring Aaret 1650, og lammede al Handel, Svenskekrigene 1658-60, det øgede Skattetryk efter Enevældens Indførelse, alt virkede i samme Retning, og efter den skaanske Krig 1675-79 og langt ind i det næste Aarhundrede var Armoden almindelig.

Var Forholdene slette for Landet i Almindelighed, var de det ikke mindre for Odense By og Borgere i Særdeleshed. Odense havde lidt uhyre ved Svenskernes Plyndringer, Udskrivninger og Indkvarteringer.

Indkvarteringen ophørte ikke ved Fredens Indtræden. Hele Forandringen var blot, at det nu var et dansk Rytterregiment, der blev indkvarteret. Byrden for Byen blev den samme. Saa ødelagt var Odense blevet, at der endnu i 1683, mere end tyve Aar efter Svenskekrigen, endnu henlaa ikke mindre end 23 Pladser, som var ubebyggede¹. Af de gamle rige Borgerfamilier gik de fleste til Grunde i denne Periode. Det er paa denne mørke Baggrund vi maa betragte Hans Wichmands Skæbne.

Hans Wichmand var, som nævnt ovenfor, født i Odense som Søn af Bertel Wichmand og Hustruen Karen Lett. Hans Fødselsaar kendes ikke, men maa nødvendigvis sættes til mellem 1611 og 1613.

Om hans Barndom og Ungdom findes intet bevaret, men rime- ligvis er han blevet uddannet ved Handelen.

Som Handelsmand træffer vi ham da ogsaa i Odense, hvor han boede i sin Gaard paa Nordsiden af Vestergade, den nuværende Nr. 59. Det var en stor og vidtløftig Gaard, hvis Grund strakte sig

fra Vestergade og ned til Byens Bæk, der nu løber under Nr. 27 i Kongensgade. Til Gaden har Ejendommen bevaret den samme Bredde som i Hans Wichmands Tid, men længere inde paa Grunden er den blevet smallere, idet Stykker er blevet solgt fra, baade mod Øst og Vest².

Ved Taksationen 1683 blev Bygningen vurderet til 570 Rdlr., og Gaard og Have til 130 Rdlr., ialt 700 Rdlr. Den højest vurderede Gaard var det senere Løve Apothek, der var vurderet til 1010 Rdlr., og i det hele var der kun 15 Gaarde, der var sat højere end Hans Wichmands³.

Ved Boets Opgørelse 1685 blev Gaarden vurderet til 640 Rdlr., men ved Auktionen den 5. September 1687 blev den solgt til HIERE JESPERSEN for 750 Rdlr.⁴

Gaardens Størrelse tyder paa, at Hans Wichmand erhvervede sig en vis Velstand ved sin Handel, selv om han ikke opnaaede større Rigdom. Man faar det Indtryk, at Broderen Jørgen har arvet Moderens Dygtighed og Energi, medens Faderens mere stillfærdige Væsen er gaaet i Arv til Hans.

Engelstoft beretter, at Hans Wichmand ydede et Stipendium paa 100 Rdlr. til Odense Latinskole⁵, men det nævnes ikke, hverken i Blochs „Den fynske Gejstlighedens Historie“ eller i Hofmans Fundationer.

Ligesom sin Broder Jørgen blev Hans Wichmand – før 1667⁶ – Raadmand i Odense, en Bestilling han beholdt til Odense Magistrat, ved Forordningen af 28. Januar 1682, blev indskrænket til tre Raadmænd⁷.

Den 17. April 1667 bliver Raadmændene forordnet som Bisiddere ved Lavene, saaledes Hans Wichmand for Væverlavet, og Broderen Jørgen for Smedelavet⁸.

Som Raadmand var han en Tid Forstander for Odense Hospital. Den 20. August 1675 skriver han i den Egenskab til Stiftamtmanden ERIK BANNER og Biskoppen NIELS BANG med Anmodning om, at de vil sørge for, at „Regnskabsforhørere“ forsamles og vælger en ny Forstander, da hans Kollega ERICH NIELSEN er død for tre Maaneder siden, og fem Aars Hospitalsregnskaber er „uforklarede“⁹.

Det var ikke altid ufarligt for Pengepungen at være Raadmand. Det fik ogsaa Hans Wichmand at føle. Magistraten havde 1672 uddaant nogle af de fattiges Penge til OTTO POGWISCH¹⁰. Derved var Pengene gaaet tabt, og Borgmester JENS MADSEN (ROSENBERG)¹¹

maatte udrede Beløbet paa Magistratens Vegne. Hans Wichmands Andel i Tabet var 30 Rdlr. 3 Mk., hvilket Beløb Arvingerne efter Jens Madsen gjorde Fordring paa i Wichmands Dødsbo⁴.

En anden Viderværdighed var Broderen Jørgen indirekte Skyld i. Som ovenfor nævnt (Afsnit I), var han blevet overfaldet af Landsdommer Jens Lassen, og indklagede Sagen for Byretten den 10. December 1666. Samme Dag er der vistnok her fældet et Sandemænds „toug“, der stemplede Jens Lassen som Voldsmand.

Jens Lassen var meget daarligt lidt, saa det har sikkert været med oprigtig Glæde, at Magistraten forberedte sig paa at fælde Dom i en tilsyneladende saa oplagt Sag. Jens Lassen derimod følte ingen Trang til at være med i Legen; da Sagen kom for Retten den 6. Marts 1667 undlod han at give Møde, saa Sagen maatte udsættes. Den 20. Marts 1667 gik det paa samme Maade, Sagen blev igen udsat. Den 3. April 1667 kom Sagen atter for. Jens Lassen har stadig ikke givet Møde, men har i Stedet, ved Fyens Landsting, faaet Odense Byes Sandemænds „toug“ dømt ved Magt, Magistraten kan derfor ikke give endelig Dom i Sagen, men henviser til, at den kan indankes for Højesteret¹⁰.

Allerede forinden, nemlig den 16. Marts 1667, har Jens Lassen ladet Borgmestre og Raad stævne for Højesteret. Han hævder nemlig, at der er gaaet ulovligt frem ved dette Sandemænds „toug“. For det første mener han ikke, at Byretten kan dømme ham, da han er Landsdommer, og for det andet mener han i det hele taget ikke, at han har begaaet nogen Voldshandling¹¹.

Højesteret voterer i Sagen den 19. August 1667, og Flertallet giver Jens Lassen Medhold i, at han ikke som Landsdommer kan dømmes af Magistraten, og flere af Dommerne, heriblandt CHRISTOFFER GABEL, mener overhovedet ikke, at Overfaldet kan betegnes som en Voldshandling, da det er begaaet i Drukkenskab¹².

Resultatet bliver derfor, at Jens Lassen frikendes, medens Odense Magistrat bliver dømt i Kongens Naade og Unaade. Dette kunde let være blevet farligt for Raadet, men der synes ikke at være sket videre i Sagen.

Flere af Raadmændene søgte om Benaadning, og blandt dem var Hans Wichmand, der den 10. November 1667 fik Kongens Tilgivelse¹⁵.

Hans Wichmand, og hans Broder Jørgen, har sikkert haft et livligt Handelssamkvem med deres Svoger Erich Jørgensen. I hvert

Fald maa der ved Erich Jørgensens Død 1659 have henstaaet et uopgjort Mellemværende, og at det ikke har været let at faa dette gjort op, viser Odense Tingbog.

Den 22. April 1668 møder nemlig Erich Jørgensens Søn Bertel Erichsen – der altsaa paa dette Tidspunkt endnu ikke har forladt Danmark – for Retten med sit Svar paa den „Præntention“ som Jørgen og Hans Wichmand otte Dage før havde fremlagt i Retten. Hans Wichmand lovede at svare skriftligt inden otte Dage, men den 29. April bliver Sagen udsat i fjorten Dage¹⁶. Hvad Sagen har drejet sig om, og dens endelige Udfald kendes desværre ikke.

Hans Wichmand var gift tre Gange. Første Gang var han gift med LISBETH . . . ,¹⁷ om hvem der intet vides nu. Med hende havde han Datteren Maren.

Gennem denne Hustru var han blevet besvogret med en HANS AUFFDIENER i Middelfart og havde kautioneret for et Laan til denne. Det var ikke gaaet saa godt med Tilbagebetalingen af disse Penge, og Hans Wichmand, der maaske ikke regnede sit Pant for sikkert, gjorde derfor Udlæg i en Vindmølle, Hans Auffdiener ejede. Selvfølgelig kom det til Proces. Dommen ved Middelfart Byting paalagde Hans Wichmand at nøjes med sit Pant, men Landsretten gav ham Ret til at gøre Udlæg i Vindmøllen.

Hans Auffdiener appellerede 1656 Sagen til Højesteret¹⁸, men før dennes Dom – der tilbageviste Sagen til ny Paadømmelse ved Landsretten – var faldet den 23. Juli 1662, var Hans Auffdiener død¹⁹.

Det har desværre ikke været muligt at finde nogen Oplysning om, hvem denne Hans Auffdiener var, og derigennem mulig faa opklaret, hvem Hans Wichmands Hustru Lisbeth var.

Hvornaar Lisbeth døde vides ikke – og der er ikke bevaret noget Skifte efter hende – men allerede før 1658²⁰ var Hans Wichmand blevet gift med KIRSTEN PEDERSDATTER, som var Enke efter HERMAND RIPPEBACH.

Kirsten Pedersdatter var eneste Barn, og hendes gamle Forældre boede hos hende i Gaarden i Vestergade. Faderen døde først, medens Moderen, METTE LAURIDSDATTER²¹ opnaede den høje Alder af næsten 106 Aar²². Hun blev begravet den 14. Maj 1667 i Odense (Sct. Knud)²⁰.

Hans Wichmand og Kirsten Pedersdatter fik den 28. August 1667 kgl. Konfirmation paa et Testamente, de havde oprettet den 24. Juli samme Aar. Ifølge dette skulde den længstlevende være Universalarving, dog saaledes at Hans Wichmands Datter Maren skulde have

sin mødrende Arv udbetalt forlods, og desuden alene arve den længstlevende²².

Kirsten Pedersdatter døde 1671, og blev begravet den 8. Juni i Odense (Sct. Knud)²⁰.

Hans Wichmand giftede sig tredje Gang med LISBETH CHR(ISTINE?) ERICHSDATTER, hvis Forældre ikke kendes. At hun, som antydet i Personalhist. Saml. I, 525 skulde være Datter af ovennævnte Erich Jørgensen, er udelukket. Trolovelsen fandt Sted den 9. Oktober 1673 i Odense, og Bryllupet holdtes den 22. Februar 1674 i Odense (Sct. Knud)²⁰.

Paa denne Tid er det forlængst gaaet tilbage med Hans Wichmands Velstand, og gennem Skiftet efter ham kan vi følge hans Kamp mod Fattigdommen⁴.

1670 laaner han 100 Sletdaler hos Hr. JOST LUDUIGSEN²³ i Faaborg, og 116 Rdlr. af NIELS LAURIDTSEN paa Nielstrup²⁴.

1672 laaner han af Rektor i Odense Mag. NIELS HALS ANDERSEN²⁵ en Sum Penge, hvorpaa der ved hans Død endnu rester 35 Rdlr. 5 Mk. 4 Sk.

1674 laaner han 150 Rdlr. i Specie af PEDER BLANCHENBORG²⁶, Raadmand i Odense.

1677 maa han give Pantebrev til JØRGEN ERICHSEN²⁷ i Hamborg for en Gæld paa 57 Rdlr. 4 Mk. 2 Sk.

1681 laaner han 200 Rdlr. af de fattiges Penge, mod Pant i sin Gaard.

1683 laaner han 300 Rdlr. af HIERE JESPERSEN²⁸, og samme Aar maa han give Pantebrev til JOHAN SCHØDSLER i Hamborg for en Gæld paa 19 Rdlr. 3 Mk. 2 Sk.

1685 endelig laaner Hiere Jespersen ham 24 Rdlr. 3 Mk.

Som man ser, Laan paa Laan, og Afdrag paa Laanene var der saavist ikke Tale om; fra Aaret 1676 har han for de fleste Laans Vedkommende ikke engang betalt Renter.

1683 døde hans Hustru Lisbeth Erichsdatter, hun blev begravet den 19. Juli i Odense (Sct. Knud)²⁰. Hans Wichmand selv døde den 17. December 1685²⁹, og blev begravet den 23. December i Odense (Sct. Knud)²⁰.

Hans Wichmand var altsaa mellem 73 og 74 Aar gammel, da han døde, og den Handel han drev i sine sidste Aar, har sikkert været meget ringe. For at bøde paa den ringe Indtægt lejede han en Del af sin Gaard ud til to Officerer, Oberstløjtnant KALCHSTEIN³⁰ og Kaptajn KLEIST³¹.

Ved hans Død bestod hans Varelager hovedsagelig af, hvad vi vilde kalde Skrammel: Noget gammelt Frø, nogle gamle Brædder, lidt Knapper og gamle Kniplinger, noget gammelt Jern, en Sav og nogle Syle samt 19 Glas. Den største Værdi havde et Par Pistoler, og de var kun 3 Mk. værd. Endvidere fandtes der ikke mindre end 4 Musketter og 3 Gehæng samt en Patrontaske. En Postejpande, en Støbeske, en Fyr-Laas og nogle Æsker, Kasser og Sække samt flere Smaating fuldendte Lageret. Hele Herligheden blev vurderet til godt 6 Rdlr.

Man faar et trist Indblik i den Armod, der herskede selv i tidligere velhavende Hjem, ved at gennemlæse Skiftet.

Det største Klenodie var „en røed anstrøgen Stabel Seng“ (Himmelseng), der blev vurderet til 4 Rdlr. Tre „Kontrafeier med Rammer“ og to „Papier Støcher“ blev tilsammen vurderet til 3 Rdlr. 1 Mk., men indbragte kun 1 Rdlr. 4 Mk. 1¹/₂ Sk. ved Auktionen. Bogsamlingen var paafaldende lille for et Hjem, der dog maa regnes blandt de kultiverede Hjem. Den bestod kun af en Hus Postil, vurderet til 3 Mk., „Danmarks Rigis Ret og Deele“ (8 Sk.) og en tysk Bog „Huurledis mand schal berede sig til Døeden“ (8 Sk.).

„Den salig Mands“ Gangklæder bestod af en gammel sort Klædes Trøje med Livgehæng og Jernbeslag og en Læder Trøje. Et Par „Pollemittis“ Bukser og et Par „gamle Klædes Bukser med Leder underdragen“. En graa Kjole og en sort foret Kjole; en sort Klædes Kappe og en gammel graa Rejse Kappe. En gl. Bryst Dug og et Par „Canoner til Støfle“. En sort flosset Rejse Hue og to sorte Hatte. Et Par sorte uldne Strømper og to Par Handsker. Om Klædernes Tilstand kan man gøre sig sine Tanker, naar man ser, at Klæderne tilsammen blev vurderet til knap 10 Rdlr.

Iøvrigt blev Boet opgjort saaledes:

Aktiver:

Ejendommen	750 Rdlr.		
Kobber og Messing	4	-	1 Mk. 14 Sk.
Tin	3	-	2 -
Jern	4	-	4 - 6 -
Bøger			4 -
Korn			3 - 12 -
Møbler	45	-	10 -
Sengeklæder o. l.	8	-	
Linklæder	3	-	5 - 10 -

Gangklæder	9 Rdlr. 5 Mk.		
Varelager	6 - 2 -		3 Sk.
Tilgodehavender	12 - 2 -		
	Ialt...	849 Rdlr. 1 Mk.	7 Sk.
Boets Passiver var ialt	1736 - 1 -		13 -
saa Boets Underskud blev.....	887 Rdlr.		6 Sk

Boets Passiver er trist Læsning. Gennem Opremsningen af en næsten endeløs Række af Creditorer, faar man et levende Indtryk af den arme Mands Kamp for Tilværelsen.

Fordelingen til Creditorerne af Boets Midler blev meget vidtløftigt. Da der jo ingen Kontanter var til Raadighed udover Købesummen for Ejendommen, maatte de fattige Ejendele fordeles imellem dem. De gamle Klædes Bukser endte saaledes som Betaling for Skatten. Iøvrigt var det kun faa af Creditorerne, der fik noget. De fattiges Penge var sikret og derudover blev Skatten, Kirken, Jordskylden, Begravelsen, Skifte- og Auktionsomkostningerne, samt Magistratens Fordring betalt. Peder Blanchenborg fik Dækning for sit Pantebrev i Ejendommen, men Hiere Jespersen fik kun Dækning for 208 Rdlr. af sit Pantebrev paa 300 Rdlr., og saa havde han endda givet over 100 Rdlr. mere for Ejendommen, end den var vurderet til.

Resten af Creditorerne fik kun en Anvisning paa at søge „Regres efter louglig Medfart“; en ringe Trøst, da Arvingerne selvfølgelig straks fragik Arv og Gæld.

Fire af Børnene var umyndige, da Hans Wichmand døde, og de to Piger fik JØRGEN LAURIDTSEN ved Vor Frue Kirke³², og Drengene THOMAS CHRISTENSEN til Værger. Det er bemærkelsesværdigt, at det var Magistraten, der udnævnte Værgerne, og at disse ikke tilhørte Slægten. Det synes, som Sammenholdet i Familien er forsvundet sammen med Velstanden.

Vil vi kort sammenfatte det ovenfor staaende, faar vi Billedet af en redelig Mand, der paa sine gamle Dage maa føre en forgæves Kamp mod Armoden, indtil han døde ludfattig. Samtidig faar man et Begreb om, *hvor* meget en Moder betyder for Sammenholdet i en Familie. Først efter Karen Letts Død begynder Slægten at splittes.

Det maa bemærkes, at det ikke var Udygtighed, som var Skyld i Hans Wichmands Skæbne, men de ulykkelige ydre Forhold. To andre Raadmænd, en Byfoged, en Overformynder og mange Købmænd døde under lignende Vilkaar³³, selv om ganske enkelte, som for Eks. Hiere Jespersen, forstod at erhverve sig Rigdom.

Hans Wichmands Børn.

1. med Lisbeth . . .

a. MAREN HANSDATTER. Ifølge ovennævnte Testamente²² var hun ugift i 1667, men da Faderen døde 1685 boede hun i Odense, som Enke efter en HANS JØRGENSEN. Da Boet sluttede den 24. Oktober 1687 var hun blevet gift med JACOB PAHL, der var Organist ved Vor Frue Kirke i Odense⁴. Hendes Fødsels- og Dødsaar er ukendte, ligeledes om hun efterlod sig Børn.

2. med Lisbeth Erichsdatter.

b. KIRSTINE MARIE WICHMAND blev døbt den 18. Juli 1675 i Odense (Sct. Knud)²⁰. Hr. HANS BUNKEFLOD³⁹ i Gislev var Fadder. Efter at Broderen Bertel havde nedsat sig i Nykøbing F., er hun sikkert kommet i Huset hos ham. I hvert Fald blev hun gift den 10. Januar 1714 i Nykøbing F. med Slotsmuremester, Enkemand HANS CHRISTIAN FRITZGER, der var født ca. 1674.

Dennes første Hustru, Enken ENGEL ZELMANN, blev begravet i Nykøbing F. den 14. Oktober 1712, 42 Aar gl. Med denne første Hustru havde han to Døtre:

1. DORTHEA ELEONORA FRITZGER, der den 27. Februar 1726 ægtede Købmand i Nykøbing HANS HENRICH HINCHELDEY, der døde 1755⁴¹.
2. MARGRETHE SOFIE FRITZGER, gift med Købmand i Stege OLUF PAASKE.

Fritzger var en ret fremtrædende Mand i Nykøbing paa den Tid, og mange store Arbejder blev betroet ham. Af saadanne kan nævnes: 1714 fik han overdraget Reparationen af Korselitze og Nørre Ladegaard (3900 Rdlr.). 1718 fik han Arbejdet med at bygge Barakker og Stalde paa Korselitze til Rytterregimenterne (1050 Rdlr.). I Foraaret 1722 sluttede han Kontrakt om Opførelsen af de nye grundmurede Skoler i det falsterske og lollandske Rytterdistrikt. Han skulde have 550 Rdlr. for hver Skole, og der opførtes ialt 27 Skoler paa Falster⁴⁰. Han døde 1736 „under det farlige Arbejde paa Slotskappellets Pille“ og blev begravet i Nykøbing F. den 30. November 1736.

I Følge Stiftamtetsbrev af 31/12 1738, fik Enken 14/12 1736 Bevilling til at sidde i uskiftet Bo med to i Stege gifte Steddøtre og Sønnen HANS CHRISTIAN FRITZGER. Siden havde hun, vist uden Magistratens Vidende, holdt Samfrænde Skifte og derved undladt at give Skifte Omkostninger. Sønnen, der var

Sømand og omtrent 21 Aar gammel, søgte da veniam ætatis, hvad Magistraten ikke vilde anbefale.

I Begyndelsen af 1739 solgte Enken sin Gaard i Langgade syd for „Farvergaarden“ og nord for Henrik Wendts Gaard til Slotsmuremester HANS JENSEN TRAP.

Kirstine Marie Wichmand døde i Saxkøbing 1741, og blev begravet der den 4. Marts 1741. Hun efterlod sig Sønnen HANS CHRISTIAN FRITZGER, døbt i Nykøbing F. den 7. September 1718, og begravet i Saxkøbing den 12. August 1766. Han var først Sømand og tog 24. April 1739 Borgerskab i Nykøbing F. som Købmand og Skipper. Siden flyttede han til Saxkøbing. Han blev gift i Saxkøbing 30. Maj 1740 med SARA NIELSDATTER WANDEL, en Datter af Købmand i Saxkøbing NIELS JENSEN WANDEL. Hun var Enke efter Købmand i Saxkøbing CHRISTOPHER REIMER (1704-1738), med hvem hun var blevet gift i Saxkøbing 4. Juli 1737.

c. BERTEL WICHMAND (se Afsnit III).

d. LISBETH CATHRINE WICHMAND blev døbt den 17. November 1678 i Odense (Sct. Knud)²⁰, Faddere var „Msr. Skult³⁷, Elias Espersen 5te Lectiehører³⁸“. Som Søsteren Kirstine Marie synes det, som ogsaa hun er kommet til Broderen Bertel i Nykøbing. Det er nemlig muligvis hende, der 1728 nævnes som Fadder ved Broderdatterens Daab, og 1729 nævnes som Jomfru Wichmand fra Engestofte ved Brodersønnens Daab (se Afsnit III). Hun er sandsynligvis forblevet ugift.

e. VALENTIN ERICH WICHMAND blev døbt den 5. Februar 1682 i Odense (Sct. Knud)²⁰. Han levede Oktober 1687⁴.

III

BERTEL WICHMAND

Bertel Wichmand blev født i Odense 1677, som Søn af Købmand og Raadmand HANS WICHMAND og dennes tredje Hustru, ELISABETH ERICHSDATTER.

Daaben fandt Sted den 11. Februar 1677 i Sct. Knuds Kirke i Odense¹.

Hans Moder døde som ovenfor nævnt 1683, og da Faderen døde 1685, blev Bertel Wichmand forældrelos i en Alder af kun otte Aar. Som paavist i Afsnit II var Sammenholdet i Slægten i en paafaldende Grad gaet i Opløsning, hvorfor ingen af Slægten tog sig af de for-

ældreløse Børn. Magistraten i Odense maatte derfor vælge en Borger ved Navn THOMAS CHRISTENSEN, til Værge for ham².

Der er intet bevaret om hans Barndom, men han maa være blevet oplært ved Handelen, thi 1701 træffer vi ham i Nykøbing F., hvor han den 30. August aflægger Borgered, „og agter sig med Kram og Kiøbmandsskab sig med Gud og Æren at ermærke“. Han udlovede 4 Rdlr. til Borgerskabspenge, og betalte Beløbet med det samme³.

At Bertel Wichmand ikke etablerede sig i sin Fødeby, er der intet forunderligt i, Odense var jo en ruineret By. Chancerne for en heldig Handel har sikkert været større i Nykøbing. Byen havde jo, indtil kort Tid før, været Enkedronningens Residensstad, og havde en ret købedygtig Befolkning. Desuden har Lolland og Falster jo altid hørt til de „fede“ Øer, hvorfra der stedse har været stor Udførsel af Kvæg og Korn, især Hvede.

Bertel Wichmand var uden Tvivl fattig, da han begyndte som Købmand i Nykøbing, og de første Aar har sikkert været baade trange og slidsomme, men fem Aar senere er han dog naaet saa vidt, at han har været i Stand til at gifte sig, thi 1706 ægtede han BODEL CATHRINE FROM.

Med dette Giftermaal opnaaede Bertel Wichmand en anset Position i Byen, thi Bodel From tilhørte, som vi senere skal se, en vidt-forgrenet Slægt indenfor de førende Kredse i Nykøbing. Her skal kun paapeges, at Bertel Wichmand sammen med Slægterne Flindt, Seidelin og Hincheldei dominerede Handelslivet i Nykøbing i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede.

Omgangskredsen stod i Forhold hertil. Som Faddere ved de talrige Børns Daab træffer man, foruden Familien, alle Byens Spidser: Stiftamtmanden, Amtmanden, Amtsforvalteren, Slotsfogden, Sognepræsten, Capellanen, Rektoren, Borgmesteren og Raadmændene.

Raadmand blev Bertel Wichmand ikke selv, men man har Lov at gætte paa, at han ikke *vilde* paatage sig en saadan Bestilling. De gode Nykøbing Borgere havde nemlig paa hans Tid meget ringe Interesse for Byens Styrelse. De, der var Borgmestre og Raadmænd søgte ivrigt om at blive fritaget for Embederne, og det var vanskeligt at finde nye i deres Sted. Der var almindelig Klage over, at Indtægten kun var yderst ringe i Forhold til Arbejdet⁴.

Ægteskabet bragte vel nok Bertel Wichmand den sociale Position, men det var hans egen Dygtighed, der bragte Forretningen til at vokse, og skabte den solide Velstand hans Bo bærer Vidne om.

Bertel Wichmand boede de første Aar som Købmand i en Gaard, der var beliggende paa den vestre Side af Torvet, og som han den 16. December 1701 havde købt af Borgmester HANS ELSERS⁵. Den 9. December 1715 købte han den store Gaard paa Hjørnet af Slots-gade og Færgestræde og flyttede hertil. Det er paa samme Plads den store Ejendom „Palæet“ nu ligger⁵.

Bertel Wichmand drev nu Handel i den store Stil. Han erhvervede sig Halvpart i et Skib, for selv at kunne transportere sine Varer, og da Falster i 1718 blev udlagt til Rytter Distrikt, paatog han sig de forskellige Leverancer til Regimenterne.

Disse Leverancer maa have givet Penge til Huse, flere end der kunde anvendes i Forretningen, og disse Pengemidler blev saa anbragt i fast Ejendom. Blandt andet kan nævnes, at han den 20. December 1724 laante Glarmester JØRGEN ERNST PEDERSEN FINKE 100 Slettedaler mod første Prioritet i hans Ejendom⁶. Den 4. Marts 1726 laante han Skipper HENDRICH WENDT 350 Rdlr. mod første Prioritet i dennes Ejendom og Halvparten af Galioten „Fortuna“⁶. Den 12. Januar 1728 laante han CHRISTEN SVENNINGEN BRUUN 100 Slettedaler mod første Prioritet i dennes Ejendom⁶, og den 5. November 1731 laante han JOHAN JACOB PFEIFFER, en „afdanket“ Rytter, der senere blev Hollænder paa Korselitze, 98 Rdlr. 4 Mk. ligeledes mod første Prioritet i dennes Ejendom⁶.

1726 købte Bertel Wichmand Hovedgaarden Engestofte med tiliggende Bøndergaarde af Oberst CHRISTIAN ULRICH HAUSMANN for 15000 Rdlr.⁷

Gaarden var dengang ikke saa god som nu, saavel Hovedbygningen som Avlsbygningerne var af Bindingsværk, og en stor Del af Gaardens Areal var Enge og lavtliggende Jorder. Beliggenheden ved Maribo Sø er overordentlig smuk, men det var sikkert ikke for at faa en Lystgaard, Bertel Wichmand købte den; i hvert Fald blev han boende i Nykøbing lige til sin Død og drev sin Forretning fra Gaarden i Slotsgade.

Hensigten med Købet af Engestofte har vel i første Række været en Pengeanbringelse, men at han ikke har været blind for den Fordel, det som Købmand gav ham at være Godsejer, viser den Indberetning som Byfogden i Maribo, NIELS SIERSTED i 1735 indsendte om den økonomiske Tilstand i Maribo. Det hedder heri: „Paa den anden Side af Byen [Maribo] ligger Nielstrup og Engestofte Eiere. Hvad sig dem angaar, da haver Eierne til begge Stederne selv vaaren Kiøb-

mænd hidindtil og saaledes ikke allene taget Kornet af deris egne, mens ogsaa kiøbt og solgt med fremmede Omliggende og holdt et Oplag paa Gaarderne af grove Varer⁸.“

Kort Tid efter Købet af Engestofte, købte Bertel Wichmand den nærliggende Anderstrupgaard, der blev forpagtet ud⁹.

Bertel Wichmand skildres som en velmenende og godgørende Mand, og at han ikke var bange for at hjælpe, selv med store Summer, kan ses af, at han den 24. Februar 1727 sammen med Amtmand HANS LANDORPH gaar i Kaution for CHRISTOFFER SMIT¹⁰, der var ansat som Ridefoged paa Møen og Bogø, og skulde stille Sikkerhed for 4000 Rdlr.⁵. Naar man kender Hans Landorps økonomiske Forhold, ses det, at hele Risikoen faktisk var Bertel Wichmands alene.

Som vi har set ovenfor – i Afsnit II – tog han sig ogsaa af sine to Søstre. Kirstine Marie blev jo gift fra hans Hus, medens Lisbeth Cathrine fandt sig et Fristed paa Engestofte.

Forretningsforbindelsen med Rytter Distriktet, der havde bragt Bertel Wichmand saa store Fordele, blev imidlertid Aarsag til hans tidlige Død. Claus Seidelin har følgende Beretning herom i sine Memoirer¹¹: „Samme Aar [1732] i October Maaned fick det Brockenhusiske Cavaillerie Regiment, som laa her i de 2de Kiøbstæder og paa de Kongl: Gaarde i Falster, Ordre at flytte til Fyen . . . denne Forandring gav og Anledning at jeg mistede min K: Svieger-Fader, som jeg haabede at have Raad og Daad af endnu i mange Aar. Hand blev brouilleret med Major Linstou over en Afreigning de Hafde sammen, og ærgrede sig saaledes over Majorens Urimelighed, at hand faldt i en heftig Galde-Feber, som tog ham bort i hans 55tyvende Aar fra Hustrue og 8 Børn . . . Dette var et sørgeligt og beklageligt Døds-Fald, især for hands egne Efterladte, men hans Død blev og i almindelig høyt beklaget af alle, thi alle elskede ham formedelst hands christelige og oprigtige Omgængelse med alle.“

Bertel Wichmand blev begravet den 27. Oktober 1732 i Nykøbing Kirke „med Ceremonie“.

Hans Enke fik den 7. November samme Aar Tilladelse til at sidde i uskiftet Bo¹², men holdt den 21. Juli 1734 Samfrændeskifte efter ham⁵. Samfrænder var hendes Halvbroder, forhenværende Borgmester CLAUS FLINDT, og Bertel Wichmands Svoger, Slotsmuremester CHRISTIAN FRIDTZGER.

Boet blev opgjort saaledes¹³:

Engestofte med tilliggende Bøndergaarde, Tiende osv.	15.000 Rdlr.
Anderstrupgaarden paa Lolland	800 —
Købmandsgaarden i Nyk. med Jord	1.000 —
En Gaard lige over for	600 —
2 Huse i St. Kirkestræde, et paa hver Side, 270 Rdlr. og 80 Rdlr.	350 —
3 brøstfældige Huse	160 —
1 Have i Østergade 100 Rdlr., en stor Have ved Volden 250 Rdlr.	350 —
Halvparten af et Skib	160 —
Løsøre, Guld, Sølv etc.	1.080 —
Obligationer, Udestaaende Fordringer m. m.	3.313 —
	Ialt... 22.813 Rdlr.
Boets „Besvær“ udgjorde	7.813 —
	Boets Beholdning... 15.000 Rdlr.

Heraf fik Enken 7.500 Rdlr., hver af de seks Sønner 1000 Rdlr., og hver af de tre Døtre 500 Rdlr.

Som ovenfor nævnt ægtede Bertel Wichmand den 4. Marts 1707, i Brudens Stedfader, LARS POULSEN VENDELBOS Hus i Nykøbing F., BODEL CATHRINE FROM, der var født 1690 i Nykøbing F. som Datter af Købmand samme Sted ABRAHAM OLSEN FROM og ANNA BERGES-HAGEN.

Moderen Anna Bergeshagen, der var født 1649 og blev begravet i Nykøbing den 9. Maj 1729, maa have været en Kvinde af en usædvanlig Vitalitet. Hun var gift med ikke mindre end fire Købmænd i Nykøbing, og overlevede ogsaa sin sidste Mand. Hendes første Mand var HANS SMIDT, der blev begravet den 2. Februar 1676¹⁴. Hendes anden Mand var Raadmand HENRIK FLINDT, der blev begravet den 26. Februar 1689¹⁵. Hendes tredje Mand var ABRAHAM OLSEN FROM, der døde 1693, og hendes fjerde Mand var Raadmand LARS POULSEN VENDELBO, der blev begravet den 22. December 1719. Med de tre første Mænd havde hun Børn, og Vitaliteten maa være gaaet i Arv til disse, thi i næste Generation dominerede hendes Efterkommere paa Falster og Østlolland, og to Grene af Slægterne Wichmand og Flindt hævdede sig endda fra Borgerskabet op i Adelens Rækker.

Da Faderen Abraham Olsen From døde, var Bodel Cathrine kun tre Aar gammel. Skiftet efter ham blev holdt den 14. September 1693¹⁶, og af Boets Beholdning paa 1110 Sldr. tilfaldt der hende

185 Sldlr. Derforuden gav hendes Moder hende et Silkespærlagen med Guldfrynser, til en Seng, til en Værdi af 100 Sldlr., og lovede desuden at sørge for hende, til hun blev myndig.

Det synes, som Bodel Cathrine From har haft Lyst til at spille en fremtrædende Rolle. Saaledes sørgede hun for, da Kongen i Sommeren 1732 besøgte Nykøbing, at seks Drengene, der skulde løbe foran Kongens Vogn og strø Blomster, blev udstyret med hvide Skjorter, røde Baandsløjfer og Kranse paa Hovedet¹⁷. Da hun efter Bertel Wichmands Død agtede at gifte sig med Højesterets Assessor RASMUS RASMUSSEN, antyder Seidelin syrligt, at der af denne „Mariage ingen anden Fordeel for hende og hendes Familie kunde flyde end at hun blev Frue“¹⁸. Hvis dette har været en Bevæggrund til hendes Ægteskab, kom hun til at betale sin Ophøjelse i Rangen dyrt.

Bryllupet med Rasmus Rasmussen fandt Sted paa Engestofte den 9. Marts 1735.

Rasmus Rasmussen var Sekretær i Danske Kancelli fra 1719 til 1746. Han blev Assessor i Højesteret 1722, og udnævnt til Konferensraad den 11. Oktober 1752. Han døde den 31. Januar 1753¹⁹. (Efter en anden Kilde blev han begravet den 26. Januar 1753 i Roskilde, men Roskilde Kirkebøger indeholder intet herom.)

Allerede før Ægteskabet havde Bodel Cathrine From begyndt at afhænde Ejendommene i Nykøbing. Den 31. Januar 1735 solgte hun Gaarden i Slotsgade „lige for store Færgestræde“ til sin Søstersøn LARS POULSEN MARTNER for 1000 Rdlr. Courant⁵, og den 7. Februar samme Aar solgte hun sin anden Gaard i Slotsgade til sin Søstersøn HANS MARTNER for 600 Rdlr. Courant⁵. Omtrent samtidig solgte hun en Have til sin Svigersøn CLAUS SEIDELIN⁵, og endelig solgte hun den 5. September 1735 Huset i Kirkestræde til Præsten FR. JESSENS Enke²⁰ for 80 Rdlr.⁵

Rasmus Rasmussen var stærkt forgældet, og allerede kort efter Bryllupet maatte Bodel Cathrine From sælge sit Sølvtoj, og desuden gøre anden Udvej for at skaffe Penge til at betale hans Gæld med²¹. Engestofte tilbød hun til sine Svigersønner CLAUS SEIDELIN og KNUD SØLLING for 12.000 Rdlr., men disse turde ikke overtage Gaarden paa Grund af de lave Kornpriser²².

Efterhaanden kom det saa vidt, at der af hendes Arv efter Bertel Wichmand, 7500 Rdlr., som stod i Engestofte, kun var 1000 Rdlr. tilbage. Men nu skred Familien ind og fik udvirket, at Rasmus Rasmussen gav Afkald paa sin Andel af Engestofte, saavelsom paa hvad der var af Besætning og Møbler.

Derved lykkedes det at bevare Engestofte, saa Bodel From kunde blive boende der med sine Børn, og da Tiderne nu blev bedre for Landbruget, lykkedes det hende at klare sig igennem ved Spar-sommelighed²¹.

Som sin første Mand Bertel Wichmand, var Bodel From af en godgørende Natur. Vi har set, at hendes Svigerinde Lisbeth Cathrine Wichmand fandt et Fristed paa Engestofte. Det samme var Tilfældet med hendes Farbroder JOHANNES OLSEN FROM²³, der tidligere havde været Købmand i Nykøbing F.⁵ JOHAN GOTFRED NEANDER, en ugift Broder til Hofkirurg JOHAN SAMUEL NEANDER, boede ligeledes i en Aarrække paa Engestofte²⁴.

Ogsaa sine Undergivne tænkte hun paa. 1734 oprettede hun et Skolehus og et Hospital i Engestofte for seks af Godsets fattige²⁵.

Senere byggede hun et grundmuret Hus i Nykøbing F., som hun indrettede til Fribolig for fire „fattige fornemme“ Enker. Denne Fri-bolig eksisterer endnu som „det Wichfeldske Enkehus“²⁶.

Efter sin anden Mands Død boede hun i Maribo, og Rhode be- retter at „hun fandt ingen Fornøjelse større end den, at afdrage sit Sind fra de jordiske og huslige Sorger, og i Samtaler og Brevvexling med opvakte Siæle at styrke sig i sin Forløseres Kundskab“²⁷.

Efter en langvarig Svaghed døde hun i Maribo 1760, og blev den 20. Oktober 1760 bisat i Maribo Domkirkes Kor. Den 22. Ok- tober blev Liget ført til Nykøbing og begravet der.

Bodel Cathrine Froms andet Ægteskab var barnløst, men i sit første Ægteskab med Bertel Wichmand fik hun 19 Børn. Rhode for- tæller, at der blev holdt Huslærer til disse, og at en Familietradition vil vide, at den bekendte Poul Vendelbo Løvenørn omkring 1700 var Huslærer for Børnene, og fortæller en Anekdote i Tilknytning hertil²⁸. Familietraditionen maa dog desværre aflives, da Bertel Wichmands første Barn blev født 1708, og Povl Løvenørn allerede i September 1707 var draget til Rusland.

IV

BERTEL WICHMANDS OG BODEL CATHRINE FROMS BØRN

1. HANS WICHMAND blev født den 5. Februar 1708 i Nykøbing F., og blev døbt samme Sted den 10. Februar „baaret af hendes Moder, ANNE, LAURS POVELSENS Hustru¹. Faddere: CLAUS FLINTS Kæreste². BERTEL WICHMANDS Søster³. Tolderen FRANTZ CARL

VOIGT⁴. HENDRIK SMIDT Kirkeværge⁵. HANS BERGESHAGEN FLINDT fra Saxkiøbing⁶.

Efter at være blevet Student fra sin Fødeby's Latinskole i 1725, studerede han i København (immatr. 21/7 1725), hvor han tog Attestats 1728. Derefter rejste han 1729 til Udlandet, hvor han opholdt sig i syv Aar, og blandt andet studerede ved Universiteterne i Wittenberg og Leipzig.

1736 vendte han tilbage til København, og blev den 21. Marts 1738 kaldet til residerende Capellan i Tirsted paa Lolland. Han blev ordineret den 9. April, men allerede i Maj Maaned samme Aar blev han kaldet til Capellan i Stenløse-Fangel. Dette Embede kan han dog ikke have naaet at overtage, thi den 14. Juli 1738 blev han Sognepræst til Flemløse i Fyen. Han døde den 21. August 1768 i Flemløse⁷.

Hans Wichmand giftede sig 1739 med SOPHIA AMALIA LAURIDSDATTER, Datter af Formanden i Embedet LAURIDS HANSEN og ANNA MARIE BERTELSDATTER. De var forøvrigt i Slægt med hinanden, idet Sophia Amalias Farmoder var Karen Jørgensdatter Wichmand (se Afsnit I). Med hende fik Hans Wichmand ialt 10 Børn, hvoraf i hvert Fald fire overlevede ham.

Børn:

- a. BODIL CATHRINE WICHMAND, døbt 20. April 1740 i Flemløse, død 28. August 1809 i Haarby; gift med Sognepræst i Flemløse JOHAN MYGIND, født 16. December 1737 i Dreslette, død 25. August 1804 i Flemløse⁸.
- b. ANNA MARIA WICHMAND, døbt 20. Juli 1742 i Flemløse; gift med Sognepræst i Øster Ulslev CHRISTEN PEDERSEN RUD, født 4. Oktober 1718 i Ø. Ulslev, død 1785 i Ø. Ulslev. Hun var hans tredje Hustru⁹.
- c. POUL WICHMAND, Sognepræst i Vaabensted; født 12. August 1749 i Flemløse, død 17. Juni 1818 i Vaabensted; gift 14. Oktober 1785 med sin Kusine BOLETTE BARTHOLDE DE WICHFELD, født den 16. Juni 1760, død den 5. Juni 1834 i Maribo¹⁰.
- d. FREDERIK WICHMAND, Sognepræst i Fuglse; født 2. Oktober 1755 i Flemløse, død 25. April 1816 i Fuglse; gift 1° 1789 med BODIL BIRGITTE COPMANN, født 1770 i Nakskov, begravet 21. Januar 1793 i Fuglse. Gift 2° 8. November 1793 med ENGEL KRISTINE SOLLING (en Datter af hans Fætter PEDER KNUDSEN SØLLING), døbt 15. Juli 1774 i Idestrup, død 3. Oktober 1831 i Fuglse¹¹.

2. ABRAHAM WICHMAND, hjemmedøbt, i Kirke den 25. Januar 1709 i Nykøbing F., baaret af ANNA LISBET SMIDT, RASMUS JESPERSENS Hustru fra Stubbekøbing¹². Faddere: JOHANNE DORTHE RAUN, Mag. MONRATHS K.¹³ Amtsforvalter TIDEMANS¹⁷. Raadmand LAURS POULSEN¹. THOMAS FLINDT¹⁴. Han blev begravet den 21. April 1712 i Nykøbing F.
3. LISBET CATHRINE WICHMAND blev døbt den 7. Marts 1710 i Nykøbing F., baaret af HENDRIK SMIDTS Kæreste, CATHRINE MARGRETE⁵. TEODOR BARBERS Hustru³⁴. Farverens Datter KIRSTINE NIELSDATTER¹⁴. Borgmester TAISØN¹⁵. IVER ROSENFELDT¹⁶. CLAUD FLINT². Hun blev begravet den 2. Maj 1712 i Nykøbing F. Ved denne Lejlighed benævnes hun Else Cathrine.
4. LAURIDS WICHMAND blev døbt den 8. Maj 1711 i Nykøbing F. baaret af Amtsforvalter TIDEMANS Hustru¹⁷. F: JOHANNE IVER ROSENFELDT¹⁶. BODIL NIELSDATTER i Klostret. Brigader JUEL¹⁸, RASMUS JESPERSEN af Stubbekøbing¹², DITLEV FLINT, ibd.¹⁹ Han blev begravet den 9. September 1721 i Nykøbing F. „med Ceremonie“.
5. ANNA ELISABETH WICHMAND blev døbt den 6. Juli 1712 i Nykøbing F., baaret af ANNA LAURS POULSØNS¹. Faddere: METTE NIELS FARVERS, KIRSTINE GREVE²⁰, Oberforster RUNGE²¹. Apoteker SEIDELIN²², ANDREAS FROM, Forpagter paa Corzelitze²³. Hun blev begravet den 31. Marts 1728 i Nykøbing F.
6. LISBETH CATHRINE WICHMAND blev døbt den 21. August 1713 i Nykøbing F., baaret af Borgmesterens Hustru fra Slagelse. F: Raadmand COLLINGS Kiereste²⁴, ANNA BIRGITTE ZIMMER²⁵, Raadmand LAURS POULSEN¹, Mag. FREDERIK FLINT, Feltpræst²⁶. JACOB FLINT fra Nysted²⁰.

Hun blev gift den 18. Juli 1730, godt 17 Aar gammel, i sin Faders Hus i Nykøbing med CLAUD SEIDELIN, Apotheker i Nykøbing F.

Claus Seidelin blev født den 26. Januar 1702 i Nykøbing F. som Søn af Apotheker i Nykøbing FRIDERICH SEIDELIN og KAREN CLAUDDATTER. Han blev døbt den 28. Januar 1702, baaret af BODIL, HANS RAUNS²⁷. F: HENDRIK SMIDTS Kæreste⁵, Oberforster RUNGE²¹, Mag. PEDER HØYELSE²⁸, Mag. POLYCARPUS HARTMANN²⁹.

Efter at være uddannet saavel her hjemme, som adskillige Aar i Udlandet, efterfulgte han 1729 sin Fader som Apotheker i Nykøbing F. Han døde den 16. Maj 1782, og blev den 24. Maj 1782 begravet i Nykøbing Kirkes Kor.

Han har efterladt sig sine Memoirer, som er udgivet i Serien „Memoirer og Breve“ XXII. Iøvrigt henvises til Mogens Seidelin: „Den Seidelinske Slægtsbog“ I, 200–12.

Lisbeth Cathrine Wichmand døde den 6. Maj 1800 i Nykøbing F., og blev begravet den 14. Maj 1800 i Kirkens Kor. Børn:

- a. KAREN SEIDELIN, født 8. November 1731 i Nykøbing F., død 12. September 1770 i Nykøbing F.; ugift.
 - b. FRIDERICH SEIDELIN, Læge, født 13. April 1733 i Nykøbing F.; død 25. August 1775 i Nakskov, ugift.
 - c. BODEL CATHARINA SEIDELIN, født 12. Maj 1734 i Nykøbing F., død 20. April 1736 i Nykøbing F.
 - d. MAREN SOPHIE SEIDELIN, født 1. Juni 1735 i Nykøbing F., død 30. Marts 1764 i Nakskov; gift 16. Oktober 1755 i sin Faders Hus i Nykøbing med Apotheker i Nakskov GEORG SIMON JESSEN, født 1. Maj 1725, død i Juni 1788 i Nakskov.
 - e. BERTEL SEIDELIN, Sognepræst i Slemminge. Født 25. September 1736 i Nykøbing F., død 1. November 1803 i Slemminge; gift i Oktober 1777 med KAREN GREEN, født 13. Januar 1743 i Nykøbing F., død 13. Januar 1831.
 - f. HANS SEIDELIN, Apotheker i Nykøbing F., født 9. Januar 1738 i Nykøbing F., død 12. September 1815; gift 24. September 1764 i Nykøbing med MARIE CHRISTINE HINCHELDEY, født 1736 i Nykøbing F., død 2. Marts 1821.
 - g. DAVID SEIDELIN, født 6. April 1739 i Nykøbing F., død 20. Juni samme Aar.
 - h. BODEL CATHARINA SEIDELIN, født 1. Juni 1740 i Nykøbing F., død 31. August 1757 i Nykøbing F.
 - j. ANNA MECHTELE SEIDELIN, født 7. August 1741 i Nykøbing F., død 10. April 1744 i Nykøbing F.
 - k. dødfødt Søn, født 29. December 1743.
 - l. Datter, død et Par Timer efter Fødslen 3. November 1747.
7. ABRAHAM WICHMAND blev døbt den 14. November 1714 i Nykøbing F., baaret af Borgmester TILSØNS Kæreste¹⁵. F: Mag. HANS BØDKERS K.³⁰ TEODORI ældste Datter³⁴, NIELS JENSØN, Farver. CHRISTIAN FRITZGER Murmester³, ABRAHAM FROM³¹. Han blev begravet den 30. September 1715 i Nykøbing F.
8. METTE KIRSTINE WICHMAND blev døbt den 15. Maj 1716 i Nykøbing F., baaret af Landsdommer FISCHERS Kæreste³². Faddere:

Huusfogdens Kæreste³³. Mad. elle CATHRINE GARB³⁵. Amtsforvalter DITLØV TEICHMAN³⁶, PEDER FUGL Færgemand³⁷, BENJAMIN LIND³⁸.

Hun blev gift den 22. Juni 1734 paa Engestofte med KNUD PEDERSEN SØLLING, Købmand i Maribo.

Knud Pedersen Sølling var født i Maribo som Søn af Købmand PEDER KNUDSEN SØLLING og MARGRETE REIMERS³⁹. Egentlig Handel drev han ikke. Fra Faderen havde han arvet en betydelig Formue, og nøjedes med at drive den Jord, der hørte til Købmandsgaarden, samt at sætte sine Penge paa Rente⁴⁰. 1743 gjorde han saaledes, som Panthaver sammen med Byfogeden i Maribo Niels Siersted, Udlæg i Kaptajn Schack Brockdorffs Gods Grimsted. (Det nuværende Frederiksdal⁴¹.)

I Slutningen af 1730erne blev han valgt til Fattigforstander, en Stilling han beklædte til sin Død.

Til Belysning af hans økonomiske Tilstand kan det tjene, at da der i 1752 blev udskrevet 54 Rdlr. 3 Mk. 4 Sk. i Fattigskat, er de højeste Skatteydere Justitsraad Hoserich, som skal betale 3 Rdlr. 4 Mk., Kancelliraad Hahn 3 Rdlr. 5 Sk., og Knud Sølling 3 Rdlr. 5 Sk. Derefter følger 7 Skatteydere, der hver skal betale 2 Rdlr.; Resten ligger langt under⁴².

Knud Pedersen Sølling døde i 1760, og blev begravet den 17. December 1760 i Maribo Domkirkes Midtergang „oppe ved Daaben“.

Mette Kirstine Wichmand døde i 1778 i Maribo, og blev begravet den 5. Januar 1778 i Maribo „med fuld Ceremonie i Kirkens midterste Gang lidet neden for Lysekronen“.

Børn³⁹:

- a. BARTHOLINE CATHRINE SØLLING, døbt 1. April 1735 i Maribo, død 14. Oktober 1791 i Svendborg, beg. sst. 21. Oktober. Gift 1° 2. Oktober 1753 i Maribo med residerende Capellan i Nakskov NICOLAI JØRGENSEN COPMANN, døbt 8. August 1720 i Køge, død 3. Maj 1771 i Nakskov, bgr. sst. 10. Maj. Gift 2° med Apotheker i Svendborg MARTIN HENRIK WERNER, bgr. i Svendborg 30. April 1788.
- b. MARGRETHE REIMER SØLLING, døbt 1. Februar 1736 i Maribo, død samme Aar.
- c. MARGRETHE REIMER SØLLING, døbt 25. Oktober 1737 i Maribo, død 15. Marts 1781 i Stege. Gift 23. September 1755 i Maribo

- med MARCUS MACKEPRANG, Landfysikus paa Møen, Ejer af Frenderupgaard; født 26. Oktober 1726 i Rødby, død 15. August 1791 paa Frenderupgaard. Hun var hans første Hustru⁴³.
- d. ANNA ELISABETH SØLLING, døbt 16. September 1739 i Maribo, død 1770 (?); gift 7. April 1759 i Maribo med Amtsforvalter for Møen MATHIAS SMITH, død 28. Juni 1796⁴⁴.
- e. BODIL CATHRINE ABRAHAMINE SØLLING, døbt 20. August 1742 i Maribo, død 25. Juni 1824 i Nakskov; gift 10. Oktober 1766 i Maribo med Købmand i Nakskov DIDERICH DIDERICHSEN.
- f. PEDER KNUDSEN SØLLING, Ejer af Nordfeld paa Møen, døbt 23. Juli 1744 i Maribo, begravet 19. April 1790 i Elmelunde; gift 1° 1772 i Stubbekøbing med ELLEN KRISTINE HJORT, døbt 25. Oktober 1748 i Stubbekøbing, begravet 17. August 1772 i Idestrup. Gift 2° 12. Februar 1773 i Kjeldby paa Møen med ANNA REGINE HAGEN, døbt 10. August 1752 i Elmelunde, død 12. Oktober 1804 paa Nordfeld. (Hun var gift tre Gange ialt.)
- g. VIBEKE KRISTINE SØLLING, døbt 28. Oktober 1746 i Maribo, død 10. Marts 1795 i Maribo; gift 12. November 1766 i Maribo med Apotheker i Maribo JOHAN CHRISTOPHER HOFFMANN, bgr. 28. Juli 1802.
- h. METTE MARIE SØLLING, døbt 5. December 1749 i Maribo.
9. BERTEL WICHMAND, døbt 14. Juli 1717 i Nykøbing F., baaret af Amtsforvalter TEICHMANS Kæreste³⁶. F: HANS HOLSTIS Hustrue⁴⁵, Mad.elle GREVE, Raadmand MADS JENSON COLLING²⁴, CARL RØDER, ABRAHAM FROM³¹. Han blev begravet 15. Marts 1719 i Nykøbing F.
10. POVEL WICHMAND blev døbt 31. August 1718 i Nykøbing F., baaret af Fru Oberstløjtnant RABES⁴⁶. F: Apoteker SEIDELINS Kæreste²², ANNA CATHARINA ZIMMER⁴⁷, Oberstløjtnant VIEREGG⁴⁸, LAURS POULSØNS Broder fra Kiøbenhavn⁴⁹. LAURS HORN Visiterer⁵⁰.

Povel Wichmand gik Sø-Officers Vej. 1733 blev han ref. Kadet. 1737 Kadet. 1741 Secondløjtnant. Fra 1748 til 1751 var han i hollandsk Tjeneste. 1749 blev han Premierløjtnant, og 1753 Indrulleringsofficer i Arendal. 1758 blev han tiltalt for at have modtaget Bestikkelse ved Udskrivningen. Ved Dommen, der faldt 28. April 1759, blev han dømt til Degradation i 6 Maaneder til Matros. Dommen blev dog den 5. Juli samme Aar formildet til Degradation i 4 Maaneder og 50 Rdlr. i Bøde. Sagen synes dog ikke at have skadet ham, thi 1760 blev han Indrulleringsofficer

i Christiania, hvor han blev til 1764. 1767 blev han Kaptajn-løjtnant, og 1777 Kaptajn.

Povel Wichmand døde den 20. August 1787. Han var vistnok ugift. Iøvrigt henvises til Topsøe-Jensen og Marquard: Officerer i den Dansk-Norske Sæetat 1660-1814. II, 693.

11. BERTEL WICHMAND blev døbt den 10. Juli 1720 i Nykøbing F., baaret af MORTEN KRISTIAN Muurmesters Hustru³. F: Justitsraad LANDORFF⁵¹. Amtsforvalter JACOB JØRGENSEN⁵², Monsieur VOLLERT, PEDER FUGLS Hustru³⁷, IVER ROSENFELDS Datter BODIL¹⁶.

Efter først at være blevet undervist hjemme, blev han Student 1742 fra Nykøbing Latinskole. Aaret efter tog han Filosofikum, og studerede derefter Medicin. I April 1747 rejste han til Göttingen, hvor han studerede i halvandet Aar. Derfra rejste han til Strassburg, hvor han blev immatr. 8. Oktober 1748⁵³. Universitetet her blev paa den Tid regnet for at være det bedste Sted at studere Fødselsvidenskab⁵⁴. Her blev han otte Maaneder, hvorefter han drog til Paris for at fortsætte Studierne.

1749 vendte han tilbage til København, hvor han blev Dr. med. den 21. Oktober samme Aar. Han praktiserede herefter i København, hvor han 1750 blev Medlem af Jordemoderkommissionen, og paatog sig at holde Forelæsninger for de vordende Jordemødre.

1752 nedsatte han sig som praktiserende Læge i Aalborg. Den 2. April 1762 blev han udnævnt til Landfysikus i Aalborghus, Aastrup, Børglum og Seglstrup Amter, med en aarlig Løn af 250 Rdlr. Fødselsvidenskabens Interesse havde stadig hans store Interesse, og 1755 udgav han „Kort Undervisning for Jordemødre i Spørgsmaal og Gjensvar“. Senere tilbød han at oprette en Skole i Aalborg for Jordemødre. Skolen blev dog ikke til noget. Iøvrigt henvises til Carøe: Den danske Lægestand I, 132; Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevæsen II, 438-39; Københavnske nye Tidender om lærde og curieuse Sager. 1750, S. 225-26.

Bertel Wichmand døde den 22. Februar 1770 i Aalborg. Den 22. Juni 1763 havde han i Torslev Præstegaard giftet sig med ANNA ERICA GLEERUP, en Datter af Sognepræst i Torslev og Lendum, JØRGEN CHRISTOPHER HANSEN GLEERUP og ELISABETH CATHRINE JESPERSEN.

Anna Erica Gleerup blev født den 16. Oktober 1744 paa Aagaard ved Løkken, og døde den 29. Januar 1796 i Lyngby. I Ægteskabet var to Sønner:

- a. BERTEL BODILUS GUDHJÆLP WICHMAND, født 16. Januar 1768, død 15. August 1809. Premierløjtnant i Prins Christian Frederiks Regiment. Afsked som Kaptajn 4. December 1807. Ugift?
- b. JACOB NICOLAI WICHMAND. Regimentskirurg ved dansk Livregiment, død 25. August 1807; gift med FREDERIKKE DOROTHEA . . .
12. LAURIDS WICHMAND blev døbt den 28. August 1722 i Nykøbing F., baaret af ANNE sal. LARS POULSØNS¹. KARL RØDERS Kæreste. ANNE BERGISHAGEN FLINT⁵⁵. Oberst NIELS ROSENKRANTZ SCHACK⁵⁶. Mag. FREDERIK FLINT, Sognepræst²⁸, Borgmester HANS HOLST⁴⁵.
Hans Livsbane gik ad en noget kroget Vej. Han var først Skriverkarl hos Amtsforvalteren paa Aalholm, DITLEV TEICHMANN³⁶, der jo var en god Ven af Familien. Derefter kom han paa Latinskolen, og blev Student 1742.
Samme Aar blev han dog af Stedfaderen, Konferensraad Rasmus Rasmussen, sendt til Søs som Matros paa en Kinafarer. Han forlod dog Skibet, da det havde naaet Irland, og drog over Holland tilbage til København, hvor han fortsatte sine Studier og tog Attestats 1746.
Den 30. August 1748 blev han kaldet til pers. Capellan i Maribo, men allerede 23. Maj 1749 blev han beskikket til Sognepræst for Herredskirke-Løjtofte. Her virkede han til sin Død 30. Juli 1764. Rhode giver ham det Eftermæle, at „han var en grundærlig Mand“.
Laurids Wichmand var gift to Gange. Første Gang med MARIE CATHRINE HOFMANN, en Datter af Apotheker i Maribo HENRIK NICOLAI HOFFMANN og ELISA CATHARINA . . . Hun var døbt den 28. September 1729 i Maribo, og døde allerede 1754.
Anden Gang giftede han sig den 21. August 1754 med JOHANNE MARIA DOROTHEA KAALUND, en Datter af Sognepræst i Tirsted JENS KAALUND og ANNA JESSEN. Efter Laurids Wichmands Død giftede hun sig 5. Februar 1768 med PEDER RHODE, den kendte historiske Forfatter, der var Sognepræst i Utterslev. Hun døde den 16. Juni 1818 i Nakskov.
Laurids Wichmand havde tre Børn med sin anden Hustru⁵⁷.
13. ABRAHAM WICHMAND blev døbt den 21. April 1724 i Nykøbing F., baaret af ABRAHAM FROMS Kæreste fra Nysted³¹. F: HENRIK SMIDTS Datter⁵⁸, Oberstløjtnant RAUCH⁵⁹, Ritmester BROCH⁶⁰, Kaptajn ELLERMAN¹⁴, Monsr. BRAM, Fuldmægtig hos Amtmanden⁶¹. Han blev begravet den 29. August 1730 i Nykøbing F.

14. THOMAS FRIDERIC WICHMAND blev døbt den 4. April 1725 i Nykøbing F., baaret af Sognepræsten Mag. FREDERIK FLINTS Kæreste²⁶. F: Husfogdens GYMOES's Kæreste³³, DORTHE ELEONORA FRITZGER⁶², Hr. KRISTIAN PONTOPPIDAN⁶³, en fremmed Kiøbmand logerende hos Bertel Wichmand, HANS HENRIK HINCHELDEY⁶⁴. Han blev begravet den 10. Maj 1726 i Nykøbing F.
15. THOMAS FRIDERIC WICHMAND blev født den 17. Juli 1726 i Nykøbing F., og blev døbt den 22. Juli samme Sted, baaret af Overforsterens CONRAD RUNGES Kæreste⁶⁵. F: Rektors Kæreste Mad. HAMMERS⁶⁶, IVER ROSENFELDS Datter JOHANNE DORTHE¹⁸, Stiftamtmand REICHOV⁶⁷, Ritmester REICHOV⁶⁸, Kammeradvokat og Fiskal URSIN⁶⁹. 1742 Student, priv. dim. fra Nykøbing, 15. Maj 1747 ref. Fændrik i det sjæll. gvb. Infanteriregiment (Regimentet kaldes fra 4. Februar 1768 for Kronprins Frederik (VI) Regiment). I dette Regiment tjente han uafbrudt til Aaret 1788, altsaa i ca. 40 Aar. 12. Juni 1749 blev han Secondløjtnant og 30. April 1755 Kaptajn. 4. September 1772 avancerede han til Secondmajor. Han blev den 23. Juli 1777 sammen med sin Broder Jørgen adlet under Navnet de Wichfeldt. 26. November 1783 blev han Premiermajor, og 3. December 1783 Oberstløjtnant af Infanteriet.

18. Januar 1788 blev han forsat til danske Liv Regiment med Gagen fra Kronprinsens Regiment. Oberstløjtnants Gage opnaaede han den 13. August 1789.

Den 28. Maj 1790 afgik han med Oberst Karakter og 750 Rdlr. i Vartpenge, men blev Aaret efter – 24. Juni 1791 – udnævnt til Kommandant paa Bornholm og Chef for det nationale Infanteri samme Sted. Fra denne Stilling blev han afskediget den 20. November 1795 med en aarlig Pension paa 800 Rdlr. Han døde den 3. August 1803.

Thomas Frideric Wichmand giftede sig den 16. September 1757 i Tørslev Kirke med INGEBORG CATHRINE BRAËS. Ægteskabstilladelsen blev meddelt 16. Juli 1757⁷⁰.

Ingeborg Cathrine Braës, der var Datter af Ejeren af Kokkedal PETER ENEVOLD BRAËS og ANNA VON BUCHWALDT, blev født den 20. September 1736 paa Gudumlund, og døde den 12. September 1802 i Maribo. Hun var meget velhavende og ejede ved Bryllupet 30,000 Rdlr., hvad der har været et godt Plus til Mandens knappe Kaptajnsage.

Om Ægteparrets Børn henvises til Danmarks Adels Aarbog.

16. ANNA ELISABETH WICHMAND blev døbt den 20. Februar 1728 i Nykøbing F., baaret af Borgmester CLAUS FLINTS Kæreste². F: PEDER FUGLS Datter CHARLOTTE⁷³, LISBET CATHRINE WICHMANDS⁷¹, Hr. JOHAN LOTHARIUS v. WALDT, Sognepræst i S. Kirkeby⁷², Hr. BIEHL, Kapellan i Thoreby⁷³, Monr. CLAUS SEIDELIN Apotekersvend. Hun blev begravet den 31. Marts 1728 i Nykøbing F.
17. JØRGEN WICHMAND blev født den 1. November 1729 paa Engestofte, og blev døbt den 11. November samme Sted. Madame LERCHE fra Nielstrup⁷⁴, Oberstløjtnant BÜLOW fra Aggerup⁷⁵, Major LINSTOW fra Maribo⁷⁶, Hr. POUL fra Slemminge⁷⁷, Madame ØSTRUP af Vaabensted⁷⁸ og Jomfru WICHMAND fra Engestofte⁷¹.

Det er næsten symbolsk, at han – ene af alle Bertel Wichmands Børn – blev født paa Engestofte; thi her levede han hele sit Liv, og her døde han.

Han er sikkert blevet oplært ved Landbruget, og har derefter bestyret Engestofte for Moderen. Ved Moderens Død 1760 overtog han Gaarden. Claus Seidelin beretter herom: „dog fick dend yngste Søn dend beste Arv, thi hun [Moderen] hafde nogle Aar tilforn med hendes andre Børns Approbation sluttet en Leye- og Kiobe-Contract med ham om Engestofte Gaard, som efter hendes Død skulde skiødes ham for 15000 Rdlr., hvilket efter nuværende Priis er dobbelt saa meget værdt og vel var det, at dette var skeedt, thi det er altid got, at een i en Familie kand hielpe de andre Trængende, naar samme ellers og har Villie dertil, hvilket hand viser hand haver, thi hand vigilerer for sine trængende Sødskende og deres Børn og stræber at hielpe og befordre dem af alle Kræfter“⁷⁹.

Jørgen Wichmand var en dygtig Landmand, og meget initiativrig. 1770 oprettede han en Pudder- og Stivelsesfabrik paa Engestofte. Bygningen blev rejst, men blev vistnok aldrig taget i Brug, da de stigende Hvedepriser lagde sig hindrende i Vejen.

1776 forøgede han Godset ved Købet af Ulriksdal, en Hovedgaard der ligger noget syd for Engestofte, for en Sum af 37.400 Rdlr.⁸⁰.

Hans Dygtighed viste sig ogsaa i den Iver, hvormed han modtog Tanken om Udskiftning. Det kan nævnes, at han allerede 1785, altsaa lige saa snart den kgl. Resolution om Udskiftning var kommet, udskiftede Ottelundsgaarden ved Rødby. Det var en Snes Aar før den store Udskiftning i Rødby fandt Sted⁸¹.

Den 12. Maj 1769 blev han udnævnt til Vicelandsdommer med Successionsret i Lolland-Falsters Landsting. Han blev afskediget 20. April 1787, uden at være rykket op til virkelig Landsdommer⁸².

Jørgen Wichmand blev, sammen med Broderen Thomas Frederic, adlet den 25. Juli 1777 under Navnet Wichfeld. Han blev Etatsraad den 12. Maj 1779.

Jørgen Wichmand, der hele sit Liv forblev ugift, døde paa Engestofte den 19. December 1797, og blev indsat i sin Begravelse i Engestofte Kirke den 19. Januar 1798.

Efter hans Død gik Ejendommene, i Følge hans Dispositioner, over til Brodersønnen Henning Wichfeld, med Forpligtelse til deraf at oprette Stamhuset Engestofte og Ulriksdal. Se iøvrigt Bricka XVIII, 525.

Et Portræt af Jørgen Wichmand – malet 1749 af Isak Wacklin – findes endnu paa Engestofte. Det er afbildet i Loll.-Falsters hist. Aarbog 1942, S. 16.

18. ABRAHAM CLAUDIUS WICHMAND blev døbt den 20. Marts 1731 i Nykøbing F., baaret af Apoteker SEIDELINS Kæreste⁸³. F: HANS HENRIK HINCHELDEYS Hustru⁶⁴, METTE KIRSTINE WICHMAND, Borgmester CLAUS FLINT², Husfoged VÆBE⁸⁴, Raadm. EDVART HINCHELDEY⁸⁵. Han blev begravet den 5. August 1732 i Nykøbing F.

19. ANNA ELISABETH WICHMAND. Hendes Daab blev confirmeret den 28. Oktober 1732 i Nykøbing F., født straks efter Faderens Død, mens han stod Lig. Daaben confirmeret efter hans Begravelses Dag. Baaret af M. CHRISTIAN FRITZGERS Hustru³. F: Jomfru VENDELBOE⁸⁶, Jomfru WICHMAND⁷¹, Etatsraad LANDORPH⁵¹, Apoteker SEIDELIN, Monsr. HANS WICHMAND, Studiosus, og LAURS MARTENER⁸⁷.

Efter at have henlevet Barndommen paa Engestofte hos Moderen, blev hun den 20. Juni 1752 gift i Maribo med Sognepræst til Købelev og Vindeby FRIDERICH SUHR. „Tirsdagen den 20. Juni blev udi Sr. Knud Søllings i boende Gaard copuleret efter Høj-Kongl. Tilladelse uden foregaaende Trolovelse og Lysemaal velædle velærværdige Hrr. Frederich Suhr og velædle og Dydzirede Jomfrue Anna Elisabeth Wichmand. For alt det som kan hindre Ægteskab indstillede sig som Cautionsmænd HEINRICH NICOLAUS HOFFMANN⁸⁸. K. SØLLING.“

Friderich Bernt Suhr blev født den 13. September 1709, eller

den 26. April 1708 (hvilken Dato Ordinationsprotokollen anfører) i Købelev som Søn af Sognepræsten BERNT SUHR og CHRISTINE HORNEMANN.

Efter at være blevet Student fra Nakskov Latinskole 1727, studerede han i København, men den store Ildebrand 1728 medførte, at han maatte vende hjem til Købelev igen. 1729–1731 var han Lektiehører i Nakskov. 1731 fortsatte han sine Studier, og tog Attestats 1735.

1736 blev han pers. Capellan hos sin Fader, hvem han efterfulgte som Sognepræst i Marts 1745.

Friderich Suhr var gift første Gang med ABIGÆL MARIA DOROTHEA MÜLLER, der var Enke efter HANS BENNIKE, Raadmand i Nakskov. Hun var født ca. 1716 paa Øllingsøgaard, og døde i Januar 1752 i Købelev.

Friderich Suhr døde den 23. Marts 1767 i Købelev. Iøvrigt henvises om ham til Loll.-Falsters Aarbog 1944 S. 245 ff.

Anna Elisabeth Wichmand døde den 31. Maj 1767 i Købelev. „Søndagen før Pintse Dag den 31. Maj døde Provstefruen Suhr af meget smertelige og ulægelige Sygdomme, hvoraf hun havde ligget ved Sengen ogsaa 5te Aar, og hun blev begravet d. 5. Juni, Onsdagen før Pintse Dag.“

Børn:

- a. BODIL CATHRINE ABIGÆL MARIE DOROTHEA CHRISTIANE SUHR, født 1754 i Købelev, død 1763 samme Sted.
- b. BERTEL WICHMAND SUHR, født 1755 i Købelev, død samme Aar.
- c. BERTEL WICHMAND SUHR, født 23. September 1758 i Købelev, død 21. November 1821 i Maribo; Købmand i Maribo. Gift 14. Januar 1784 med ANNA MARGRETE LÆSSØE, født 15. December 1764, død 24. Februar 1843 i Maribo.
- d. CHRISTIAN CONRAD SUHR, født 1760 i Købelev, død samme Aar.
- e. ANNA CHRISTINE SUHR, født 3. Oktober 1761 i Købelev, død 4. November 1807 i Rødby. Gift 12. September 1783 i Tillitze med daværende Birkedommer i Conradsborg Birk, senere Byfoged i Rødby FRANTZ VOGELIUS KLEIN. Født 8. Februar 1757 i Nykøbing M., død 10. Maj 1823 i Rødby. Han var anden Gang gift 15. September 1809 i Maribo med ANNA ELISABETH SUHR. Født 10. December 1785, død 14. Januar 1859 i Rødby. Hun var Datter af ovennævnte Købmand BERTEL WICHMAND SUHR. Iøvrigt henvises til Hjorth-Nielsen: Danske Procuratorer. S. 185.

- f. ABRAHAM DITLEV SUHR, født 1. Oktober 1762 i Købelev, død 9. Juni 1852 i Nakskov. Forpagter af Ulriksdal 1801. Ejer af Nakskov Ladegaard 1812. Maatte efter Pengekrisen gaa fra Gaarden, og levede siden i Nakskov. Gift 8. Juni 1798 i Elmelunde med METTE REGINE SØLLING, født 28. Juli 1779 i Idestrup, død 3. Marts 1870 i Nakskov. Hun var Datter af ovennævnte Ejer af Nordfeldt paa Møen PEDER KNUDSEN SØLLING.

NOTER

I

¹ Ph. T. 3. R. VI, 265; 7. R. V, 190 og 8. R. III, 308 — ² Engelstoft: Odense Byes Historie S. 211. — ³ Saml. til Fyens Hist. og Topogr. 9, 310. — ⁴ KARIN KLAUSDATTER, død 26/10 1584. J. Bircherod: Monumenta et Inscriptiones Othiniensis illustratæ 1679. (Ny kgl. Saml. 739a 4°). — ⁵ Af saadanne findes i Brandts Kirkebogsuddrag: 1658 22/7: bgr. JACOB WICHMAND. Dr. Rhams Apothekerdreng. 1692 19/9: dbt. BERTEL WICHMANDS Barn MALENA, baaren af Hendr. Lauritsen Musicanters Hustru. 1693 1/12: var BIRGITTE WICHMANDS Fadder til CHRISTIAN GARBS Søn i Nedergade, HENNING. 1694 25/10: dbt. BERTEL WICHMANDS Barn ELISABETH SOPHIA. 1697 15/5: BERTEL WICHMANDS Kone i Bogense Fadder til LAURITS JACOBSEN Musicants Søn JACOB. Endvidere nævnes som Debitor i Hans Wichmands Bo: sl. PEDER WICHMANDS Arfvingers . . . fordred efter giorte Registrering efter dend sl. Karl d. 30. May 1683 . . .“ — ⁶ Odense Skifteprotokol Nr. 2. 1635-41, fol. 119-27. — ⁷ INGER LETT, født 16/4 1591, død 14/4 1616; gift 1611. Se om hende og hendes Mand, Bloch: Den fynske Gejstligheds Hist. 2, 613-26. — ⁸ Forklaringerne paa Varebetegnelserne er overvejende taget fra Kalckars Ordbog. For nogles Vedkommende dog velvilligst meddelt af Museumsinspektør Fru Ellen Andersen. ⁹ — EILER HØEG, død 1660; gift 1632 med ELSE KRABBE (1608-1655). D. A. A. 1885. S. 39. — ¹⁰ Bogsamleren ANNE GJØE (1609-1681), som var i Huset hos sin Broder FALK GJØE. D. A. A. 1896 S. 159. — ¹¹ CHRISTIAN NORMAN til Ølstedgaard og Skovsgaard, død 1645; gift med KIRSTEN OLDELAND. D. A. A. 1906 S. 323. — ¹² SIDSEL HØEG (1582-1648) gift 1604 med EBBE MUNK (1551-1622). D. A. A. 1885 S. 39. Hun ejede en Gaard paa Torvet i Odense. — ¹³ INGBORG SKEEL til Lundsgaard, død 1645; gift 1° med CLAUD DYRE, død 1610; gift 2° 1614 med PALLE RØDSTEN (1590-1643). D. A. A. 1901 S. 428. — ¹⁴ KAREN KRABBE (1597-1662) til Ørtridslevgaard; gift 1° 1614 med JOHAN FRIIS (1585-1635); gift 2° 1641 med HOLGER ROSENKRANTZ (1586-1647). D. A. A. 1886 S. 127. — ¹⁵ SOPHIE KIRSTINE KAAS til Skovsgaard, død før 1638; gift ca. 1633 med RUDBECK PORS. D. A. A. 1909 S. 359. — ¹⁶ FALK GJØE til Hvidkilde (1602-1653) gift 1628 med KAREN BILLE (1598-1670). D. A. A. 1896 S. 157. Han ejede den store Gaard paa Hjørnet af Mynterstrædet i Odense. — ¹⁷ HANS MARKDANNER til Rønninge-Søgaard (1597-1642); gift 1623 med ANNE WENSIN (1597-1633). D. A. A. 1903 S. 317-18. — ¹⁸ Fru JYTTE BILD til Gjessingholm (1585-1646) gift 1603 med OTTE BANNER, død 1625. D. A. A. 1888 S. 71. — ¹⁹ KNUD ULFELD til Hverringe (1600-1646) gift 1° 1619 med ANNE LYKKE (1595-1641); gift 2° 1646 med KIRSTINE LÜTZOW. (1615-1693). D. A. A. 1923 S. 524-525. — ²⁰ ANNE BILLE til Nakkebølle (1564-1640) gift 1584 med EILER BROCKENHUUS (1548-1602). D. A. A. 1890

S. 88; Møllerup og Meidell: Bille Ætters Hist. 2, 347-74. — ²¹ SIBYLLE GJØE (1611-1635). D. A. A. 1896 S. 159; se endvidere „Fra Fyens Fortid“ I, 10 ff., hvor hendes ulykkelige Skæbne berettes. — ²² KAREN ULFELD til Urup (1611-1658) gift 1640 med OLUF BROCKENHUUS, død 1672. D. A. A. 1923 S. 527. — ²³ RIGBORG BROCKENHUUS, der boede i Odense (1579-1641). D. A. A. 1897 S. 87. — ²⁴ STEEN BILLE til Skovsgaard, død mellem 1639 og 1645; gift med MARGRETHE NORMAN DE LA NAVITÈ. D. A. A. 1890 S. 72-73: Bille Ætters Hist. 2, 450-59. — ²⁵ Mulig den SØREN HEGELUND, der 1626-27 var Slotspræst paa Antvorskov. — ²⁶ JØRGEN JØRGENSEN FALSTER (1601-1682) Rektor i Odense, senere Sognepræst i Aasum; gift 1637 med BARBARA NIELSDTR. MULE (1616-1703). Wiberg 1, 64; Bloch: Den fynske Gejstlighed Hist. 2, 291-299. D. A. A. 1904 S. 329. — ²⁷ Mulig den HANS LAURITZEN BOGENSE, der 1638 blev Sognepræst i Gloslunde og Græshave (1605-1664). Wiberg 1, 462. — ²⁸ MAREN NIELSDTR. BANG, død ca. 1660; gift 1° HANS NIELSEN BANG, død 1636; gift 2° HANS JACOBSEN HINDSHOLM (1608-1678) begge Sognepræster i Klinte. Wiberg 2, 224. — ²⁹ JENS OLUFSEN RIBER, død 1639. Sognepræst i Lunde; Ph. T. II. R. III, 192 ff. — ³⁰ JØRGEN URNE (1598-1642) til Aasmarke; Rigmarsk; gift 1624 med MARGRETHE MARSVIN (1606-1650). D. A. A. 1904 S. 483-484. — ³¹ HENRIK LANGE til Rygaard (1611-1671); gift 1° 1635 med ANNE VON AHLEFELDT (1611-1655); gift 2° med HIPPOLITA VON HAHN (1631-1693). D. A. A. 1902 S. 221-22. — ³² BIRGITTE BROCKENHUUS til Urup (1580-1656); gift 1599 med JACOB ULFELD (1567-1630). D. A. A. 1923 S. 522-523. — ³³ FALK LYKKE til Skovsgaard, Oberst, (1583-1650) gift med KIRSTEN RANTZAU, født 1593. D. A. A. 1903 S. 279. — ³⁴ CLAUD BROCKENHUUS til Broholm, Landsdommer; død 1646; gift 1611 med EMERENTZE PEDERSDTR. (BADEN) (1587-før 1639). D. A. A. 1897 S. 91. — ³⁵ ELISABETH HØEG til Rævsbjergsgaard, gift 1627 med ERIK KAAAS, død efter 1655. D. A. A. 1899 S. 201. — ³⁶ MARGRETHE VON ASCHERSLEBEN, død efter 1646; ugift. D. A. A. 1884 S. 33. — ³⁷ Ph. T. 9. R. I, 127. — ³⁸ D. Mag. 5. R. I, 171. — ³⁹ Odense Tingbog 1635-1636. Fol. 175. — ⁴⁰ Wiberg 2, 520. — ⁴¹ Wiberg 2, 521. — ⁴² Odense Tingbog 1678-1681. Fol. 178. — ⁴³ Sj. Reg. 21/6 1628. Kanc. Brevbøger 1627-29. S. 449. — ⁴⁴ Hans Mikkelsens Dagbog. Saml. til Fyens Hist. og Topogr. 7, 45. — ⁴⁵ D. Mag. 5. R. II, 17. — ⁴⁶ Fyenske Reg. 3, 523. 23/12 1632. Kanc. Brevbøger 1630-32 S. 957. — ⁴⁷ HANS JENSEN, død 1644; se om ham Engelstoft: Odense Byes Hist. S. 139, 282, 572. — ⁴⁸ Engelstoft: Odense Byes Hist. S. 232. — ⁴⁹ Saml. til Fyens Hist. og Topogr. 9, 244. — ⁵⁰ Carøe: Den danske Lægestand 1, 132; Ingerslev: Danmarks Læger. 1, 350. — ⁵¹ Ph. T. 9. R. V, 59. — ⁵² Bircherods Familieh. Fol. 400 (Manuskript paa det kgl. Bibliotek). — ⁵³ Engelstoft: Odense Byes Hist. S. 570. — ⁵⁴ Fyens og Smaalands Tegn. 4/1 1669 og Fyens og Smaalands Reg. 5/9 1670. — ⁵⁵ Ph. T. 8. R. VI, 55. — ⁵⁶ Engelstoft: Odense Byes Hist. S. 333. — ⁵⁷ G. L. Badens Papirer, Quartdesign. Nr. 346. (Nu henlagt i Odense Byfogeds Arkiv.) — ⁵⁸ Odense Skifteprotokol. Nr. 7. Aar 1661. Fol. 270-284. — ⁵⁹ CHRISTOPHER BALSLEV (1628-1693) gift 1661 med KAREN RIISBRICH (1635-1686) se iøvrigt Carøe: Den danske Lægestand 1, 7. — ⁶⁰ Fyens og Smaalands Tegn. 4/1 1669. — ⁶¹ Odense Skifteprotokol Nr. 9. Aar 1680. Fol. 335-343. — ⁶² Ph. T. 9. R. III, 129. — ⁶³ Ph. T. 7. R. I, 69. — ⁶⁴ Brandts Kirkebogsuddrag (Landsarkivet for Fyen). — ⁶⁵ Den Wintherske Slægtetog fra 1755 S. 44-45. — ⁶⁶ Ph. T. 8. R. VI, 234. — ⁶⁷ Wiberg 1, 299. — ⁶⁸ Wiberg 1, 374. — ⁶⁹ Hirsch XII, 25. — ⁷⁰ Wiberg 1, 80. — ⁷¹ Bircherods Familieh. Fol. 405 (Manusk.). — ⁷² Bloch: Den fynske Gejstlighed Hist. 2, 316. — ⁷³ Bircherods Familieh. Fol. 413 (Manusk.). — ⁷⁴ Odense Skifteprotokol Nr. 3. Aar 1644. Fol. 254-333. — ⁷⁵ Bloch: Den fynske Gejstlighed Hist.

2, 313-19. D. A. A. 1904 S. 329. — ⁷⁶ Bircherods Familiehist. Fol. 412 (Manusk.). — ⁷⁷ samme. Fol. 411 (Manusk.). — ⁷⁸ Wiberg 1, 220-21. — ⁷⁹ Wiberg 3, 251; Dansk biografisk Lexicon XXV, 507. — ⁸⁰ Ph. T. 1. R. II, 130. — ⁸¹ Ph. T. 1. R. IV, 61. — ⁸² Ph. T. 8. R. IV, 320-21. — ⁸³ Fyens og Smaalands Tegn. 17/11 1660 Nr. 12. — ⁸⁴ Birte . . . gift med JENS JESPERSEN, død c. 1652; Sognepræst i Særslev. Wiberg 3, 250. — ⁸⁵ Fyens og Smaalands Tegn. Nr. 54, 17/7 1664 og Nr. 51, 4/7 1665. — ⁸⁶ Bircherods Familiehist. Fol. 414 (Manusk.). — ⁸⁷ Jens Bircherods Dagbog S. 107. — ⁸⁸ Bircherods Familiehist. Fol. 416 (Manusk.). — ⁸⁹ JENS LASSEN (1625-1706) Dansk biografisk Lexicon XIV, 104.

II

¹ Engelstoft: Odense Byes Historie S. 308. — ² Fra Arkiv og Museum 1, 135 ff. — ³ Engelstoft: anf. St. S. 333. — ⁴ Odense Skifteprotokol Nr. X. 1684-91 Fol. 183-193. — ⁵ Engelstoft: anf. St. S. 233. — ⁶ Fyenske og smaalandiske Register 28. August 1667. — ⁷ Engelstoft: anf. St. S. 310. — ⁸ Odense Byes Raadstuebog 1667-71 Fol. 7. — ⁹ D. Mag. 5. R. III 177. — ¹⁰ Odense Byes Raadstuebog 1667-71. Fol. 2, 5, 6. — ¹¹ Højesterets Stævningebog for 1667. No. 120. — ¹² Protocoll aff Vota i den høyeste rätt, 1667 No. 12. — ¹³ OTTO POGWISCH (1610-1684), Geheimeraad, General-krigskommisær. D. B. L. XVIII, 445-46. — ¹⁴ JENS MADSEN ROSENBERG var Borgmester i Odense 1665-1682. Se om ham Engelstoft: anf. St. S. 278, 333, 342 og 558. — ¹⁵ Fyenske og smaalandiske Reg. 1667 No. 82. — ¹⁶ Odense Byes Raadstueprotokol 1667-71 Fol. 49. — ¹⁷ Jacob Bircherods Familiehist. Fol. 400 (Manusk.). — ¹⁸ Stevningsbog til Høyeste Ret for Aar 1662, Blad 225 v-256 r. — ¹⁹ Høyeste Rettes Dombog Anno 1662. Blad 36. No. 103. — ²⁰ Brandts Kirkebogsuddrag. — ²¹ Ph. T. 8. R. VI, 63. — ²² Fyenske og smaalandiske Reg. 1667 No. 77. — ²³ JUST MICHAEL LUDVIGSEN, Sognepræst i Faaborg; død 1690. (Wiberg, 1, 331). Han var Nevø af HANS WICHMAND, idet hans Fader LUDVIG MICHELSEN var gift med HANS WICHMANDS Halvsøster MAREN NIELSDATTER; se Afsnit I. — ²⁴ Ejeren af Nielstrup paa Lolland, Stiftamtmand CORNELIUS LERCHE døde 1669 paa sin Ejendom Søgaard paa Fyen. Det er formodentlig her Niels Lauridsen har gjort det for ham saa kostbare Bekendtskab med Hans Wichmand. — ²⁵ NIELS ANDERSEN HAELS (1632-1704) Rektor i Odense. Bloch: Den fyenske Gejstligheds Historie 2, 406 ff. — ²⁶ PEDER BLANCHENBORG, Borgmester i Odense 1688-1711; død 1711. Se om ham Engelstoft: anf. St. S. 337, 340, 342, 390, 402, 558. — ²⁷ JØRGEN ERICHSEN, Købmand i Hamborg, var født i Odense som Son af HANS WICHMANDS Svoger ERICH JØRGENSEN, og dennes anden Hustru ANNA MATHISDATTER. Bircherods Familiehist. Fol. 418. — ²⁸ HIERE JESPERSEN, JUEL, Købmand og Overformynder i Odense; død 22/4 1692; gift med METTE JØRGENSEDATTER, død 10/12 1693. Fra Arkiv og Museum 1, 135 43. — ²⁹ Ph. Saml. I, 525. — ³⁰ CHRISTOFFER KALCKSTEIN, Oberstløjtnant i Fyenske Infanteriregiment 1684. Afsked 1688. Maaske den ERDMAN CHRISTIAN KALCKSTEIN, der 19/8 1691 faldt i Slaget ved Syalancken i Ungarn. Gift 1682 med MARIA ELISABETH KLEIST. (Hirsch.). — ³¹ CHRISTIAN CASIMIR VON KLEIST (1654-1722) blev 1684 Kaptajn i Hannibal Lowenschildts gvb. Infanteriregiment. Ansat som Chef for Grenaderkompagniet af fyenske Infanteri Regiment 11/4 1685. Gift 1683 med ANNA FÜRST fra Schlesien, død 1722. Hirsch VI, 133. — ³² „Ved Vor Frue Kirke“ kan ikke betegne Mandens Stilling, men maa betegne Bopælen, og 1683 boede der en Garver JØRGEN LAURIDSEN i Nedergade, der jo netop munder ud ved Vor Frue Kirke. Engelstoft: Odense Hist. S. 294. — ³³ Engelstoft: anf. St. S. 340. — ³⁴ HANS ALLESEN BUNKEFLOD,

død 1693; Sognepræst i Gislev og derefter i Lunde; gift med MARGRETHE FRANTSOTR. Wiberg 2, 327. — ³⁵ H. Hjelholt: Falsters Historie II, 361, 429, 442, 559. — ³⁶ Loll. Falsters hist. Aarvog VII, 19. — ³⁷ Mulig den JENS SCHULTZ, som var Fuldmægtig hos Stiftamtmanden og Ridefoged ved Odense Hospital. Engelstoft: anf. St. S. 277, 306, 333. — ³⁸ Maa absolut være ELIAS ESKILDSEN NAUR. Se om ham Afsnit I, ved Margrete Erichsdatter.

III

¹ Brandts Kirkebogsudrag (Sct. Knud). — ² Odense Skifteprotokol No. X. 1684–91 Fol. 184. — ³ Nykøbing Raadstue Protokol. — ⁴ Holger Hjelholt: Falster Hist. II, 406 ff. — ⁵ Viggo Holms Saml. i L. A. Sjæll. (HANS ELERS (1634–1705) gift m. SOFIE AMALIE ROSENFELD (1674–1721) (Barfod: Den falst. Gejstl. Hist. I, 195)). — ⁶ Hofmans Fundationer VI, 207–08. — ⁷ Rhode: Laalands og Falst. Hist. 1776 S. 516. — ⁸ Loll. Falst. hist. Aarb. 1918 S. 53. — ⁹ Rhode: Laalands og Falst. Hist. 1776 S. 524. — ¹⁰ CHRISTOFFER SCHMIT, Amtsforvalter paa Møen, begravet 14. August 1750 (Ph. T. 7. R. IV, 105). — ¹¹ Memoirer og Breve XXII, S. 198. — ¹² Fyenske og Smaalandske Reg. 1732 Nr. 16, 206. — ¹³ Opgørelsen er taget efter Holms Saml. i L. A. Sjæll., da det trods energisk Eftersøgning har vist sig umuligt at finde selve Skiftet. — ¹⁴ Nykøbing F. Kathedralskoles Regnskabsbog. — ¹⁵ Uddrag af Nyk. Kirkebog 1689–91 i Rentekammeret. — ¹⁶ Nyk. F. Skifteprotokol. — ¹⁷ Memoirer og Breve XXII S. 197. — ¹⁸ Memoirer og Breve XXII S. 200. — ¹⁹ Kringelbach: Den civile Centraladministrations Embedsetat 1660–1848. S. 120. — ²⁰ MAREN FALENTINSDATTER (1679–1740) gift m. Sg. Præst i Idestrup FREDRIK JESSEN (1665–1731) (Barfod: Den falst. Gejstl. Hist. I, 208). — ²¹ Memoirer og Breve XXII S. 201. — ²² Memoirer og Breve XXII S. 202. — ²³ JOHANNES OLSEN FROM, bgr. i Engestofte Kirke 1. Juni 1744; 80 Aar minus 4 Uger. Gift m. KAREN KRISTENSDATTER, Enke efter Sg. Præst i Idestrup ABRAHAM SALOMON (1653–1690) (Barfod: Den falst. Gejstl. Hist. I, 207, 265; Holms Saml.). — ²⁴ JOHAN GOTTFRED NEANDER bgr. 8. Juli 1755 i Helsingør (Ph. T. 7. R. II, 221). — ²⁵ Hofmans Fundationer VI, 76. — ²⁶ Hofmans Fundationer VI, 203. — ²⁷ Rhode: Laalands og Falst. Hist. 1776 S. 517. — ²⁸ Rhode/Friis: Loll. Falsters Hist. S. 424.

IV

¹ ANNA BERGESHAGEN, se om hende Afsnit III. — ² CLAUS FLINDT (1679–1737) Købmd. og Borgmester i Nykøbing F. Gift 1710 m. CHRISTINA MARIA BRØSTRUP (1681–1738). Han var Søn af ANNA BERGESHAGEN og HENRIK FLINDT. — ³ KIRSTINE MARIE WICHMAND (1675–1741) gift 1714 m. HANS CHRISTIAN FRITZGER (1674–1736) Slotsmurermester i Nykøbing. Se Afsnit II. — ⁴ FRANTZ CAROLL GOTTFRIED VOIGT, død 1718. (Se Viggo Holm: Borger eller Købmds. Lauget i Nyk. F. S. 72). — ⁵ HENRIK HANSEN SMIDT, Købmand og Kirkeværge i Nyk. F., gift m. CATHARINA MARGRETHE . . . Han var Søn af ANNA BERGESHAGEN og HANS SMIDT. — ⁶ HANS BERGESHAGEN FLINDT (1678–1723) Købmd. i Saxejøbing; senere Hospitalsforstander i Nyk. F. g. 1705 m. MARGRETHE sal. PEDER BRODERSEN. Han var Søn af ANNA BERGESHAGEN og HENRIK FLINDT. — ⁷ Wiberg 1, 374. — ⁸ Wiberg 1, 374. — ⁹ Wiberg 3, 437. — ¹⁰ Wiberg 3, 451. — ¹¹ Wiberg 1, 403. — ¹² ANNA LISBETH SMIDT, sikkert Datter af ANNA BERGESHAGEN og HANS SMIDT. Gift med RASMUS JESPERSEN (1672–1718) Købmand i Stubbekøbing. (Se Bering-Lisberg: Stubbekøbing. S. 203, 233). — ¹³ JOHANNE DOROTHEA RAVN, død 1732; gift 1° ERIK MONRAD (1672–1711) Præst i Thore-

by; gift 2° med JENS KAALUND (1682-1743) Præst i Tirsted. (Wiberg 3, 313; 3, 330; Giessing: Jubellærere 3, 229-30). - ¹⁴ THOMAS FLINDT (1683-1719) Søn af ANNA BERGESHAGEN og HENRIK FLINDT. Købmand i Nykøbing F. Gift 1711 med KIRSTINE NIELSDATTER, død 1763. Hun var Datter af Farver NIELS JENSEN i Nyk. F. Hun blev gift 2° 1725 med JOHAN BENGT ELLERMANN, død 1741. Kaptajn i sjæll. loll. falst. nat. Dragon Regiment. (Loll. Falsters. hist. Aarbog. 1918, 87; 1919, 21; 1942, 69. Hirsch: III, 302). - ¹⁵ JES TAISEN TILSEN, død 1719; Borgmester i Nykøbing F. Gift 1705 med SOFIE AMALIE ROSENFELD (1674-1721). Hun havde først været gift med Borgmester i Nyk. HANS ELSERS (1634-1705) (Barfod: Den falsterske Gejstl. Hist. I, 195). - ¹⁶ IVER ROSENFELD (1668-1729) Postmester og Herberger (Czarens Hus) i Nyk. F. Gift med JOHANNE CATHRINE ANDERSDTR. RIIS (1674-1740) (Loll. Falst. hist. Aarbog 1913, 14). - ¹⁷ FREDERIK TIEDEMAN, død 1711; Amtsforvalter over Nykøbing Amt. (Ph. T. 7. R. IV, 108). - ¹⁸ CHRISTIAN JUEL (1668-1717) Brigadér og Chef for 1. fynske Rytterregiment (Bricka VIII, 561). - ¹⁹ DITLEV FLINDT (1681-1762) Købmand i Stubbekøbing. Gift 1708 med ENGEL JACOBSDATTER LIND (1675-1730). Han var Søn af Anna Bergeshagen og Henrik Flindt. - ²⁰ KIRSTINE GREVE, død 1729; gift 1713 med Købmand JACOB FLINDT (1685-1750), Søn af Anna Bergeshagen og Henrik Flindt. Han købte senere Nielstrup paa Lolland. - ²¹ DANIEL RUNGE, død 1727; Overførster paa Loll. Falster samt Skovrider i Nr. Herred paa Falster. (Grandjean: Forstembedsmænd 1660-1790 S. 57). - ²² FRIDERICH SEIDELIN (1667-1729) Apoteker i Nykøbing F. Gift 1° 1699 med KAREN CLAUDATTER (1675-1712); gift 2° 1713 med MAREN JENS DATTER HOV (1683-1738) (M. Seidelin: Den Seidelinske Slægtebog S. 121-131). - ²³ ANDERS FROM, død 1732 som Byfoged i Nysted. - ²⁴ MADS JENSEN COLDING, død før 1733; Raadmand i Nyk. F.; gift m. ABIGAEL, død 1747. - ²⁵ ANNA BIRGITTE ZIMMER (1694-1728) Datter af Sg. Præst i Nyk. F. GREGERS ZIMMER og ANE KATHRINE BRANDT. Gift 1° 1720 m. KNUD SCRITSMEIER, død 1726; gift 2° MOGENS NIELSEN GRAM (1697-1760), begge Sg. Præster i Errindlev. (Wiberg 1, 323). - ²⁶ FRIDERICH FLINDT (1686-1751) Sg. Præst i Nykøbing F. Gift 1717 m. CHARLOTTE SOPHIE MANDIX, død 1747. Han var Søn af Anna Bergeshagen og Henrik Flindt. (Wiberg 2, 479). - ²⁷ BODIL IVERSDATTER, Datter af Raadmand i Nysted IVER NIELSEN og JOHANNE LERCHE. Gift 1° HANS ASMUSSEN ROSENFELD, død 1681; gift 2° HANS RAUEN, død 1702; - begge Amtsforvaltere over Nykøbing Amt. (Ph. T. 7. R. IV, 108; Loll. Falsters hist. Aarb. 1913, 14; C. A. Hansen: Nysted 1409-1909 S. 16). - ²⁸ PEDER ANDERSEN HØJELSE (1653-1704) Rektor i Nykøbing F.; gift med AGNETE PORTUAN, Enke efter FREDERIK BRANDT (1632-1691) Sg. Præst i Nykøbing F. (Lollesgaard: Nyk. Kathedralskoles Hist. S. 131-43; Wiberg 2, 478). - ²⁹ POLYCARPUS HARTMANN (1668-1717) Resid. Capell. i Nyk. F., senere Sg. Præst i Kallehave; gift m. IDA HEDVIG MØLLER, død 1759. (Wiberg 2, 50, 481). - ³⁰ HANS HANSEN BØDKER (1674-1735) Capellan i Nyk. F., senere Sg. Præst i Vaalse. Gift 1° 1710 m. MAREN SIMONSDTR. AARHUS (1689-1720); gift 2° 1722 m. INGBORG KRUSE, død 1739; (Barfod: Den falsterske Gejstl. Hist. II, 206). - ³¹ ABRAHAM FROM (1692-1729) Købmand og Vinhandler i Nysted. Han var Søn af Anna Bergeshagen og Abraham Olsen From. Gift 1719 m. HEDVIG CHRISTENSDTR. BREMER (1701-1734) (A. Halling: Meine Vorfahren, II, 208 ff.; Holms Saml. i Landsarkivet f. Sj.). - ³² JOHAN THOMÆSON FISKER (1682-1718) Rektor i Nyk. F., og Landsdommer over Loll. Falster. Gift 1711 m. MARTHA BRINCK. (Lollesgaard: Nyk. Cathedralskoles Hist. S. 149-63). - ³³ INGER DOROTHEA JACOBSDTR. HVALSØE (1703-1729) gift 1722 m. Husfoged paa Nykøbing Slot, Tolder og Fiskemester JENS GÜMOES (1676-1729)

(Slægtstavlesaml. 1931). — ³⁴ CHRISTIAN TEODORUS ORLOB, Barber og Bartskeer i Nyk. F. (Hjelholt: Falsters Hist. 2, 310). — ³⁵ Mulig Søster til Herredsfoged POUL GARB i Nyk. F. — ³⁶ DITLEV TEICHMAN, død 1743. Amtsforvalter over Nyk. Amt. (Ph. T. 7. R. IV, 108, 110). — ³⁷ PEDER FUGL var Færgemand i Sundby. Gift m. SOPHIE AMALIE BÜSCH. — ³⁸ BENJAMIN LIND, død 1734; Købmand og Kirkevæрге i Maribo; gift m. ANNE MAGDALENE JESPERSEN, død 1740. (Loll. Falst. hist. Aarb. 1918, 85). — ³⁹ Holms Saml. — ⁴⁰ Loll. Falsters hist Aarb. 1918, S. 61. — ⁴¹ Loll. Falst. hist. Aarb. 1923 S. 96. — ⁴² C. C. Haugner: Maribo Historie II, 60. — ⁴³ Carøe: Den danske Lægestand I, 82. — ⁴⁴ Ph. T. 7. R. IV, 105. — ⁴⁵ HANS HOLST, død 1726, Borgmester i Nyk. F. (Hjelholt: Falsters Hist. II, 515). — ⁴⁶ Mulig JOHAN OTTO RABE (RABEN), Geheimeraad, død 1719; gift 2° 1692 m. EMERENTIA V. LEVETZAU. (Hirsch VIII, 285). — ⁴⁷ ANNA KATHRINE ZIMMER, født 1701. Datter af Sg. Præst i Nyk. F. GREGERS ZIMMER og anden Hustru ANNE SUHR. Gift 1° 1729 m. HENRIK HERMAN RØDER (1695-1738) Sg. Præst i Vemmelev. Gift 2° 1741 m. ELIAS HANSEN SVANE (1690-1761) Sg. Præst i Sorterup. (Wiberg 3, 159, 520). — ⁴⁸ HANS VALENTIN VIERECK (VIEREGG), død 1722 i Nyk. F. (Hirsch. XII, 186). — ⁴⁹ POUL MADSEN WENDELBOE (1669-1719) (Ph. T. 7. R. II, 326). — ⁵⁰ LARS NIELSEN HORN (1660-1735) Toldkontrollør i Nyk. F.; gift m. MARGRETHE SIMONSDATTER (1666-1728) (Ehrencron-Müller: Forfatterlexicon IV, 144). — ⁵¹ HANS LANDORPH (1689-1748) Landsdommer 1719; Amtmand over Nykøbing Amt 1722; gift 1729 m. MAGDALENE CHRISTINE LÜTZOW, født 1709. (Loll. Falst. hist. Aarb. 1919 S. 15-18; Bricka X, 10). — ⁵² JAKOB JØRGENSEN, Ridefoged (Amtsforvalter?) i Frederiksborg Amt 1719, blev Regimentskriver paa Falster. (Ph. T. 7. R. IV, 90; se Hjelholt: Falster Historie II, 461-65). — ⁵³ Ph. T. 5. R. VI, 161. — ⁵⁴ Memoirer og Breve XXII. S. 71. — ⁵⁵ MARTHA FLINDT, Datter af Anna Bergeshagen og Henrik Flindt. Gift m. OLUF STUB. — ⁵⁶ NIELS ROSENKRANTZ SCHACK (1681-1731), Oberst og Chef for 2. fynske, nat. Rytter Regiment 1715. (Hirsch. IX, 394). — ⁵⁷ Wiberg. I, 607; Rhode/Friis: Loll. Falst. Hist. I, 203-04. — ⁵⁸ ANNA DORTHEA SMIDT, født 1705; gift 1° 1726 m. Sg. Præst i Ebeltoft GUSTAV SIMONSEN AARHUS (1695-1736); gift 2° 1742 m. HENRIK GYNTHNER SCHMALZ, død 1756, Regimentsfeltskær i Nyk. F. (Wiberg I, 292; A. Halting: Meine Vorfahren II, 208). — ⁵⁹ CHRISTIAN BARTHOLD (BERTEL) RAUCH, død 1749; 1723 Oberstløjtnant i 2. fynske nat. Rytter Regiment. (Hirsch VIII, 374). — ⁶⁰ JOHAN BROCK (BROCH), død 1766; 1717 Ritmester i 2. fynske Rytter Regiment. (Hirsch. II, 199). — ⁶¹ FREDERIK BRAM, død 1727; Amtsforvalter over Møens Amt, (Ph. T. 7. R. IV, 105). — ⁶² Se Afsnit II. — ⁶³ KRISTIAN PONTOPPIDAN (1696-1765) da resid. Capellan i Nyk. F., blev sidst Sg. Præst ved Aarhus Domkirke. Han var lige blevet gift med sin anden Hustru ANNE FLINDT (1703-1761), en Datter af HANS BERGESHAEN FLINDT i Saxkøbing. (Wiberg 1, 43; Barfod: Den falst. Gejstl. Hist. II, 182; Bricka, XIII, 208). — ⁶⁴ HANS HENRIK HINGHELDEI, død 1755; Købmand i Nyk. F.; gift 1726 m. DORTHE ELEONORE FRITZGER. Se Afsnit II. — ⁶⁵ CONRAD RUNGE, død 1747. Overførster paa Falster; gift m. CATHRINE ELISABETH WODROF. (Grandjean: Forstembedsmænd 1660-1790. S. 56; Rhode/Friis: Loll. Falst. Hist. I, 514). — ⁶⁶ LAURITS MORTENSEN HAMMER (1694-1729) Rektor i Nyk. F.; gift m. MAGDALENA SYBILLE RODRIGUETZ. (Lollesgaard: Nykøbing Cathedralskoles Hist. S. 173). — ⁶⁷ GEORG ERNST von REICHOW (1658-1735), Stiftamtmand 1722. (Bricka, XIII, 588). — ⁶⁸ Mulig CHRISTIAN FREDERIK REICHOW (1686-1753) (Bricka XIII, 588). — ⁶⁹ HANS LAURITSEN URSIN (1682-1757) (Hjorth-Nielsen: Danske Procuratorer. S. 339. — ⁷⁰ Hirsch. XII, 172. — ⁷¹ Hun var Bertel Wichmands Søster. Se Af-

snit II. — ⁷² PETER LOTARIUS MOHR VON WALDT (1696–1757). Hans Moder var Datter af JØRGEN WICHMAND (Afsnit I) (Wiberg II, 6; Barfod: Den falst. Gejstl. Hist. I, 210). — ⁷³ CHARLOTTE AMALIE FUGL, gift 1° 1728 m. CLAUD CLAUSEN BIEHL (1700–1733), Sg. Præst i Ønslev og Eskildstrup; gift 2° 1738 JOHAN PETER MULVAD, død 1767; Toldkontrollør i Nyk. F. (Barfod: Den falst. Gejstl. Hist. II, 270; Wiberg 3, 669). — ⁷⁴ Hun var en Datter af Stiftamtmand GEORG ERNST REICHOW, og gift med Hofjunker JOH. CORNELIUS LERCHE. — ⁷⁵ NICOLAJ CHRISTOFFER BÜLOW, død 1740; Oberstløjtnant af Kavalleriet. Ejer af Agerupgaard. (Hirsch II, 377). — ⁷⁶ ADAM LEVIN LINSTOW (1688–1757) k. Major i 2. fynske Rytter Regiment. 1725. (Hirsch. VI, 436). — ⁷⁷ POUL DANCHEL (1680–1743), Sg. Præst i Slemminge; gift 1° 1716 m. JOHANNE CATHARINE BESKE, død 1723; gift 2° SOPHIE HOLM. (Wiberg 3, 135). — ⁷⁸ AUGUSTA ELEONORE BÆHR (1689–1755), gift 1° 1718 PETER RASMUSSEN ØSTRUP (1680–1730), gift 2° 1731 m. NIELS NIELSEN HJORTH (1705–1777), Sg. Præster i Vaabensted. (Wiberg 3, 136, 451). — ⁷⁹ Memoirer og Breve XXII. S. 202. — ⁸⁰ C. C. Haugner: Rødby Købstad og Fuglse Herreds søndre Del. S. 319. — ⁸¹ C. C. Haugner: Rødby Købstad og Fuglse Herreds søndre Del. S. 158. — ⁸² Appellinstansernes Embedsetat 1660–1919. S. 85. — ⁸³ Anna Elisabeth Wichmand, se ovenfor. — ⁸⁴ BORCHARD WÆBE, død 1733; Husfoged og Tolder i Nyk. F.; gift 1730 m. DOROTHEA CATHARINA FLINDT (1711–1796), Datter af DITLEV FLINDT i Stubbekøbing. Hun gift 2° 1741 m. PETER STAAL, død 1785, Købmd. i Stubbekøbing. (Hjelholt: Falsters Hist. II, 522; Memoirer og Breve XXII, 199). — ⁸⁵ EDVARD HINCHELDEI, død 1775; Købmand og Raadmand i Nyk. F.; gift 1724 m. KAREN HØEG. (Loll. Falst. hist. Aarb. 1919, 20). — ⁸⁶ Hun var sikkert Datter af Byfoged i Skien i Norge, NIELS WENDELBOE. (Ph. T. 7. R. II, 326). — ⁸⁷ LARS POULSEN MARTNER, Købmand i Nyk. F. Han var Søstersøn af BODIL CATHRINE FROM. (Holms Saml.). — ⁸⁸ HENRIK NICOLAI HOFFMANN, død 1767; Apotheker i Maribo; gift 1729 m. ELISA CATHRINA, død 1763 (Loll. Falst. hist. Aarb. 1918, 83).